

SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI DIN REPUBLICA MOLDOVA

Studiu statistic
2017-2019

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

**SISTEMUL NAȚIONAL DE
BIBLIOTECI
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Studiu statistic 2017-2019

Chișinău • 2020

CZU 027(478)(083.41)

S 61

Director general: Elena PINTILEI

Responsabil de ediție: Vera OSOIANU

Echipe de cercetători-autori: Valentina POPA, Vera OSOIANU,
Ecaterina DMITRIC, Ludmila CORGHENCI, Margareta CEBOTARI,
Lilia POVESTCA, Svetlana UCRAINCIUC

Consilier editorial: Tatiana BAHMUTEANU

Coperta: Cristina CEOINAC

Procesare computerizată: Diana ODOBESCU

*Discutat și aprobat spre editare în cadrul ședinței din 13 noiembrie
2020 a Consiliului redacțional (proces-verbal nr. 4).*

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova: Studiu statistic,
2017-2019 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; echipa de cercetă-
tori-autori: Valentina Popa [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; respon-
sabil de ediție: Vera Osoianu. – Chișinău : BNRM, 2020. – 90 p. : fig., tab.

Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 50 ex.

ISBN 978-9975-3425-2-0.

027(478)(083.41)

S 61

SUMAR

Lista abrevierilor și acronimelor	4
Introducere	5
Vera OSOIANU. Anul bibliologic 2019: date, fapte și percepții... 7	
Margareta CEBOTARI. Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova: analiza comparată a resurselor informaționale.....	16
Ecaterina DMITRIC, Valentina POPA. Servicii și dezvoltarea competențelor utilizatorilor/ non-utilizatorilor – contribuții ale bibliotecilor	29
Svetlana UCRAINCIUC. Utilizarea bibliotecilor: analiza indicatorilor statistici și relaționali	46
Ludmila CORGHENCI. Personalul de specialitate din cadrul Sistemului Național de Biblioteci în lumina datelor statistice.....	55
Lilia POVESTCA. Instruirea personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Moldova prin prisma indicatorilor statistici	62
Svetlana UCRAINCIUC. Bibliotecile Publice Teritoriale în cadrul instituțiilor de cultură	72
Valentina POPA. Indicatori statistici și de performanță (relaționali) ai Sistemului Național de Biblioteci în anii 2017-2019	80
Tabelul nr. 1. Sistemul Național de Biblioteci	81
Tabelul nr. 2. Colecții și tipuri de documente	82
Tabelul nr. 3. Dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă	83
Tabelul nr. 4. Utilizarea colecțiilor de bibliotecă	84
Tabelul nr. 5. Servicii de bibliotecă și utilizarea lor.....	85
Tabelul nr. 6. Utilizarea bibliotecii. Facilități	86
Tabelul nr. 7. Utilizarea bibliotecii. Servicii	87
Tabelul nr. 8. Personalul de bibliotecă	88
Tabelul nr. 9. Instruirea personalului de bibliotecă.....	89

LISTA ABREVIERILOR ȘI ACRONIMELOR

AGEPI	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală
APL	Autorități Publice Locale
BNRM	Biblioteca Națională a Republicii Moldova
BPT	Biblioteci Publice Teritoriale
CC	Case de Cultură
IFLA	International Federation of Library Associations (Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci)
ISO	Organizația Internațională de Standardizare
JICA	Japan International Cooperation Agency (Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională)
OCLC	Online Computer Library Center (Centru Bibliografic Online)
ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
ONU	Organizația Națiunilor Unite
ORT	Sistemul Online de Raportare
RM	Republica Moldova
SM	Standard Moldovean
SNB	Sistemul Național de Biblioteci
SUA	Statele Unite ale Americii
TIC	Tehnologia Informației și a Comunicațiilor
u.m.	unități materiale
UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)

INTRODUCERE

Centrul de Statistică al Bibliotecii Naționale oferă comunității bibliotecare o nouă ediție a studiului statistic *Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova pentru perioada anilor 2017-2019*. Din anul 2018 lucrarea are o „nouă față”, fiindu-i atribuit din partea utilizatorilor statutul de „anuar statistic privind activitatea bibliotecilor”.

Schimbările țin atât de structura, cât și de partea textuală a lucrării. Lucrarea reflectă cele mai recente date statistice, conform compartimentelor din Formularul „Cercetare statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor”, precum și dinamica din ultimii ani a principalilor indicatori statistici.

Pentru prelucrarea datelor statistice au fost folosite o serie de metode și tehnici de calcul standardizate: indicatori statistici (SM ISO 2789:2015 Informare și Documentare. Statistici internaționale de bibliotecă), indicatori de performanță/ relaționali (SM ISO 11620:2016 Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci) și de impact (SM ISO 16439:2018 Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor).

Importanța acestui studiu este reflectată în prezentarea și analiza indicatorilor de performanță (relaționali) pentru Sistemul Național de Biblioteci: achiziții pe cap de locuitor, indicele mediu de înnoire a colecției, intrări pe cap de locuitor, împrumut pe cap de locuitor etc.

Cele nouă tabele anexate lucrării prezintă indicatorii statistici la capitolele: Sistemul Național de Biblioteci; Colecții și tipuri de documente; Dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă; Utilizarea colecțiilor de bibliotecă; Servicii de bibliotecă și utilizarea lor; Utilizarea bibliotecii. Facilități; Utilizarea bibliotecii. Servicii; Personalul de bibliotecă; Instruirea personalului de bibliotecă.

Studiul este destinat atât personalului de specialitate din biblioteci și fondatorilor acestora, cât și persoanelor interesate și implicate în activități de cercetare statistică, reprezentanți din industria cărții, decidenți etc.

În condițiile modernizării activității, extinderii utilizării tehnologiilor informaționale, bibliotecile trebuie să poată argumenta valoarea bibli-

otecii prin evaluarea impactului lor atât asupra membrilor comunității, cât și a societății în întregime. Valoarea și impactul bibliotecii poate fi demonstrat prin studiile statistice, o importantă sursă de informații și de gestionare a activității bibliotecilor. Atât managementul bibliotecii, cât și marketingul, în toate manifestările lor inovatoare corelează cu statistica de bibliotecă.

ANUL BIBLIOLOGIC 2019: DATE, FAPTE ȘI PERCEPȚII

Vera OSOIANU

E-mail: vera.osoianu@bnrm.md

Criteriile esențiale prin prisma cărora studiile internaționale determină nivelul de cultură al unei țări includ în rândul celor 5 indicatori: sistemul de educație, numărul de ziare, disponibilitatea calculatoarelor și numărul de biblioteci, inclusiv numărul de publicații disponibile în bibliotecile publice. Pe de altă parte, eficiența bibliotecilor este direct proporțională cu dotarea acestora inclusiv starea spațiilor, calitatea resurselor, nivelul de instruire a personalului, disponibilitatea tehnologiilor și a serviciilor moderne în baza noilor tehnologii.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este instituția care sintetizează datele privind activitatea Sistemului Național de Bibliotecă. Din experiența adunată trebuie de remarcat faptul că bibliotecile sunt în dificultate în fiecare an când sunt generalizate și publicate statisticile bibliotecare anuale. Acestea permit interpretarea dinamicii activității pe intern și o comparație între subiecții interni și externi. Datele pentru anul 2019 reliefează tendințele instituției bibliotecare și ale profesiei de bibliotecar. Constatarea ce se impune este că tendința de descreștere specifică ultimilor ani s-a păstrat și chiar amplificat.

Toți indicatorii principali invocați ca argument pro eficiența bibliotecii s-au diminuat în raport cu anul precedent, dar și cu anii anteriori. Indicatori de bază precum: număr de utilizatori, împrumuturi, vizite, achiziții atrag un grad extrem de atenție din partea profesioniștilor din biblioteci, mass-media, dar și a factorilor de decizie. Aceste statistici sunt cu siguranță importante și în raport comparativ demonstrează nivelul de utilizare a bibliotecilor. Dar datele pure sunt departe de a acoperi întregul tablou când este vorba de impactul și valoarea pe care bibliotecile le răsfrâng asupra comunităților. Datele nu arată modul în care bibliotecile conectează oamenii și favorizează infrastructura socială; nu indică modul în care contactele cu personalul profesionist al bibliotecii poate face diferența în viața oamenilor; nu descriu modul în

care participarea la proiecte și programe de bibliotecă susține învățarea pe tot parcursul vieții sau cum comunitățile cu biblioteci sunt mai puțin izolate decât comunitățile fără bibliotecă.

În următorii ani, bibliotecile și organizațiile de profil trebuie să-și mobilizeze rândurile și să lucreze pe această dimensiune pentru a oferi profesioniștilor domeniului, factorilor de decizie, mass-mediei și comunităților câteva instrumente și cifre pentru a vorbi, de fapt, despre valoarea și impactul pe care bibliotecile îl au asupra comunităților. Activitățile de advocacy, evaluarea impactului, interpretarea rezultatelor, indicatorii de performanță, istoriile de succes bazate pe dovezi sunt doar câteva dintre modalitățile prin care managerii de bibliotecă evidențiază importanța socială a bibliotecii. Pe acest segment sunt necesare traininguri, tutoriale, cursuri etc, iar Standardul SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”, aprobat prin decizia nr. 188 din 31.07.2018 a Institutului de Standardizare din Moldova, este un bun început în acest sens.

Valoarea bibliotecii constă în centrarea pe necesitățile comunității locale și pe provocările în care biblioteca ar putea fi soluția. În peisajul biblioteconomic din Republica Moldova există o diferență uriașă în ceea ce privește situația demografică, mărimea localității, dezvoltarea economică, posibilitățile de finanțare. În contextul acestora, este foarte importantă existența unei conexiuni puternice între dezvoltarea biblioteconomică la nivel național (internațional) și activitatea bibliotecii la nivel local. Realizările biblioteconomice de nivel național trebuie să se răsfrângă asupra activității bibliotecilor de nivel local. Recomandările IFLA/ UNESCO privind bibliotecile naționale reliefau încă cu ani în urmă că în țările mici, cu biblioteci puține și subdezvoltate, bibliotecile naționale trebuie să se implice pe un spectru larg de probleme, acestea incluzând formarea profesională continuă, statistica de bibliotecă, împrumutul interbibliotecar etc.

O bibliotecă se ține pe spații, resurse informaționale, tehnologii, servicii, parteneri, personal și utilizatori pentru care toate acestea există. Toate celelalte elemente sunt derivate, deși toate își au rostul lor. Marile probleme ale bibliotecii pivotează pe aceste elemente. Situația bibliote-

cilor din Republica Moldova este caracterizată de: spații învechite (de ani buni n-a mai fost construită o bibliotecă nouă), resurse învechite (este nevoie de 81 de ani pentru înnoirea/ actualizarea colecțiilor de publicații din biblioteci). Influența timpului și anii grei de finanțare insuficientă au distrus imaginea bibliotecii. Implementarea tehnologiilor a fost o șansă de revenire, dar n-a fost explorată suficient.

Criza bibliotecii despre care se discută masiv în mediul biblioteconomic internațional se explică prin implementarea și utilizarea masivă a TIC, atitudinea refractară la schimbare din partea bibliotecarilor, slaba implicare a factorilor de decizie. Recent ziarul *Die Zeit*, ziar săptămânal german, menționa că lectura – una dintre marile responsabilități ale bibliotecii – „se confruntă cu o dublă amenințare, cea a noilor tehnologii și a vechii ignoranțe”.

Nivel de percepție. Anul bibliologic 2019, anul promovării imaginii, printr-o coincidență nefericită, a coincis cu implementarea Legii salarizării în sectorul bugetar și aici s-a văzut mai clar decât oricând percepția bibliotecii în mediul factorilor de decizie. Anul 2019 a fost cea mai mare provocare a lumii bibliotecare și cea mai mare înfrângere a domeniului biblioteconomic de până acum. Negocierile salariale au scos în prim plan percepția negativă, în mai multe cazuri, a decidenților față de bibliotecă. Constatarea n-a fost total neașteptată și nici o noutate absolută. Studiile realizate în ultimii ani de diverse organizații profesionale, în special de OCLC demonstrează că există o discrepanță enormă între felul cum este văzută profesia în interiorul și în exteriorul ei. Anul 2019 a fost anul adevărului pentru domeniul biblioteconomic. Avem dovada clară că percepția bibliotecarilor despre profesie și percepția majorității decidenților este total diferită. Lucrul acesta s-a reliefat mai ales în mediul bibliotecilor publice teritoriale. Implementarea Legii salarizării a scos în prim-planul profesiei scânteii, care au mocnit pe parcurs de decenii. O Lege bună a fost interpretată eronat și total în defavoarea profesiei.

Bibliotecile ca infrastructură socială și intelectuală. Bibliotecile fac parte din infrastructura intelectuală a oricărei țări. Harta Bibliotecilor Lumii demonstrează că cele mai dezvoltate țări au și cel mai dezvoltat sistem de biblioteci.

Bibliotecile ocupă un loc important și în „infrastructură socială” – locuri fizice publice gratuite pentru întâlnirea și conectarea oamenilor. Într-o societate care se luptă cu niveluri ridicate de inegalitate și obstacole sociale, aceste locuri nu pot fi subestimate.

Bibliotecile sunt despre oameni, iar oamenii sunt ființe sociale care au nevoie de contact cu alte ființe umane. Pentru oameni contează mult apartenența comunitară. Cu cât mai multe platforme digitale, sociale utilizează oamenii, cu atât mai mare este necesitatea de a frecventa locurile publice unde să se întâlnească, să se conecteze, să învețe, să fie provocați, să se distreze, să simtă pur și simplu că aparțin unei comunități.

Biblioteca trebuie să se dezvolte și să se poziționeze ca o instituție extrem de relevantă atunci când este vorba de susținerea unei infrastructuri sociale puternice.

Prognozele susțin că în viitor biblioteca va împărți același spațiu cu alte instituții din comunitate: centre de cultură, școli de muzică, birouri de turism etc. Aceasta este o tendință care se observă de câțiva ani în diverse țări. Gradul de motivație și colaborare, pe de altă parte, variază foarte mult. În unele scenarii, diferite instituții sunt doar rezidenți în aceeași clădire, nu este organizată nicio colaborare, iar mutarea împreună este determinată de necesitatea reducerilor bugetare. În alte scenarii, același spațiu este folosit pentru a face lucruri importante pentru comunitate. Apare în prim-plan obiectivul comun de a face o comunitate mai puternică în strânsă colaborare. Colaborările formale sau informale cu diferite instituții din comunitatea locală devin din ce în ce mai frecvente.

Un exemplu foarte interesant vine din Finlanda – țara unde serviciile de bibliotecă sunt foarte apreciate de cetățeni. Biblioteca Centrală Helsinki, inaugurată în 2018 – cadou de 98 milioane euro al Guvernului Finlandei și primăriei orașului Helsinki de centenarul Independenței Finlandei – este de facto un centru cultural-comunitar cu săli pentru concerte, teatru, cafenele, restaurant, săli pentru studiu individual sau în grup, imprimante 3D, etc., dar, dat fiind atașamentul finlandezilor pentru bibliotecă, spațiul a fost numit bibliotecă.

În timp oamenii vor conștientiza că bibliotecile sunt mai puternice

decât internetul. Bibliotecile au oameni reali. Bibliotecarii cunosc utilizatorii și pot oferi recomandări personalizate mai bune decât orice algoritm. Ei pot face diferența dintre informațiile corecte și cele false.

În era post-adevăr bibliotecile vor conta cu adevărat. Scriitor britanic Neil Gaiman, mare apărător al bibliotecilor, spunea că Internetul îți poate oferi la o întrebare 100 000 de răspunsuri, iar bibliotecarul unul, dar pe cel corect. Surplusul de informații nocive este mai grav decât insuficiența informației.

Acum încă suntem pe drumul de la Gutenberg spre Zuckerberg. Dar nu este exclusă întoarcerea de la Zuckerberg (Internet) la Gutenberg. Nu este adevărat că oamenii nu au nevoie de bibliotecă. Un studiu recent demonstrează că americanii frecventează biblioteca mai des decât spectacole de teatru, filme, evenimente sportive, muzee, concerte. Studiile demonstrează că bibliotecile sunt populare mai ales pentru persoanele de 18-29 ani.

Argumentele pro bibliotecă includ faptul că:

- Bibliotecile au ceva de oferit pentru oricine;
- Oferă tehnologii;
- Oferă servicii pentru întreaga familie;
- Oferă informație veridică;
- Sunt încă locul nr.1 de unde poți împrumuta cărți;
- Bibliotecarii ajută persoanele să se dezvolte;
- Bibliotecile oferă spații sigure;
- Dezvoltă abilități pentru secolul al XXI-lea;
- Bibliotecarii sunt campionii egalității;
- Bibliotecarii se implică tot mai mult în alfabetizarea privind datele, care este o alfabetizare civică.

În era internetului, bibliotecile nu mai sunt numai despre cărți. Bibliotecile oferă servicii gratuite, inclusiv internet, coding, instruire în TIC, alfabetizări privind utilizarea datelor toate cu respectarea securității vieții private, normelor de etică, de incluziune digitală. Pe măsură ce companiile în IT devin mai mari și mai omniprezente și pe măsură ce datele devin un avantaj din ce în ce mai valorificat și mai valoros, necesitatea educării utilizatorilor va crește. Un exemplu puternic pro bibliotecă vine tot din SUA, țara unde activează peste 110450

de biblioteci, inclusiv peste 16500 de biblioteci publice. În timp ce administrația Donald Trump și-a propus în bugetul 2020 (al treilea an consecutiv) lichidarea Institutului Serviciilor de Muzeu și Bibliotecă, o agenție guvernamentală independentă, responsabilă de modernizarea serviciilor de bibliotecă, Congresul SUA respinge propunerea tot al treilea an consecutiv, iar pentru anul 2020 a aprobat chiar o majorare a finanțării de 10 milioane de dolari.

Dinamica numărului de biblioteci din Republica Moldova este în descreștere. Numai în ultimii doi ani numărul de biblioteci s-a redus cu 25 unități. Dacă continuăm cu același ritm, biblioteca va dispărea de la sine. Nu-i instituția, nu-s probleme.

Bibliotecari. Imaginea bibliotecii depinde în mare măsură de potențialul intelectual. De la 100 de studenți, primiți anual la facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie, s-a ajuns că azi nimeni nu mai depune actele din simplă convingere. Este primul semnal că în scurt timp bibliotecile nu vor avea profesioniști. Fără cuvinte mari, dar vom discuta despre o profesie-martir. O profesie nu dispare brusc. Temelia se macină în timp. Conform datelor statistice pentru anul 2019 în cadrul Sistemului Național de Biblioteci personalul profesional de bibliotecă constituia 4093 de persoane din care 2499 persoane cu studii superioare, inclusiv 1018 personal profesional de specialitate..

Cu câțiva ani în urmă, Congresul SUA a numit directorul Bibliotecii Congresului pe un mandat de 10 ani. La momentul desemnării în funcție, Carla Hayden avea 64 de ani. Până la această numire directorul Bibliotecii Congresului avea contract pe termen nelimitat. Motivul? Schimbarea administrațiilor să nu influențeze mersul firesc al activității bibliotecii. Bibliotecarii din teritoriu întrebă permanent unde-s liderii profesiei, de ce nu-i apără?! Adevărul este că noi încercăm să folosim toate instrumentele disponibile pentru a apăra biblioteca și bibliotecarul, în primul rând, prin participarea la elaborarea cadrului legal, inclusiv a legilor și regulamentelor adiacente profesiei. Legile în final sunt bune. Ne referim la Legea cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2017) și Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar (nr. 270 din 23.11.2018), dar interpretarea și implementarea legilor este total neconformă intențiilor și așteptărilor. Reprezentanții puterii legale din

teritoriu interpretează aceste legi abuziv. Pentru a nu permite salariizarea conform prevederilor Legii salarizării, șefii de biblioteci au fost transferați în bibliotecari, deși legea spune că o bibliotecă este condusă de un director/șef de bibliotecă. Bibliotecarii au muncit pentru salariile care cu greu le-au permis existența. Ajunși la vârsta pensionării ei ajung muritori de foame. Veșnicii cerșetori atât cât timp lucrează, cât și atunci când nu mai pot lucra. Nu este de mirare că unul din trei alege calea pribegiei.

În secția unde am început activitatea, Dezvoltare în biblioteconomie, s-a micșorat treptat numărul de salariați de la 12 la 9, apoi 7 și acum 5. Din aceștia, 3 salariați au plecat la muncă peste hotare, unde, sigur, nu au lucrat în bibliotecă și nu s-au mai întors niciodată.

Resurse informaționale. Constituirea unei colecții relevante de publicații va fi în continuare o sarcină de bază și este ceea ce distinge biblioteca de alte instituții. Colecția bibliotecii este semnificativă acum și va fi în viitor. Colecția și abilitățile pe care personalul bibliotecii le investește în organizarea cunoștințelor, găsirea informațiilor și dezvoltarea competenței de informare a comunității este, de asemenea, ceea ce distinge biblioteca de alte instituții. Colecțiile, indiferent de format, sunt o bază puternică pentru servicii de calitate. Bibliotecile din alte țări, de exemplu, sunt concentrate pe colecție, dar există și o tradiție foarte puternică pentru programe și evenimente.

Începând cu 2012, numărul împrumuturilor a scăzut constant, în timp ce numărul activităților și programelor au crescut.

Un moment care trebuie discutat la diverse niveluri de responsabilitate este faptul că publicațiile sunt foarte scumpe, cel puțin pentru realitatea noastră, iar oamenii nu pot cumpăra cărți scumpe. Costul mediu al unei cărți (conform datelor înregistrate în BNRM) a fost în anul 2019 de 192 lei. Politica prețurilor trebuie schimbată, dacă vrem ca publicațiile să ajungă la câți mai mulți cetățeni. În Germania, de exemplu, prețul cărții îl stabilește editura și acesta nu poate fi majorat. Susținerea editării cărților de către stat este o practică cunoscută în mai multe țări. Există această practică și în Republica Moldova. Însă cele aproximativ 5 milioane de lei (2019) destinați programului de editare a cărții naționale este o sumă prea mică pentru a acoperi necesitățile

de actualizare a colecțiilor. Rata medie de înnoire a colecțiilor de 81 de ani (2019) (în timp ce recomandările IFLA/ UNESCO sunt de 7-10 ani) este mărturie grăitoare a unei colecții învechite fizic și moral. Conform datelor pentru anul 2019, bibliotecile publice teritoriale dețin în total 15.840300 u.m., inclusiv 7.947800 u.m. sau 52% în limba română cu grafie latină și chirilică. În asemenea condiții, cartea, care de-a lungul timpului a contribuit la progresul persoanei, poate contribui acum la distrugerea ei. Or, niciun stat nu trebuie să fie indiferent la faptul dacă citesc sau nu cetățenii săi și ce anume citesc.

Noi nu ne putem întoarce casa permanent când cu ferestrele spre est, când cu ferestrele spre vest. Ne-am transformat într-o morișcă și nu ne mai refacem din ameteală. Biblioteca publică este o instituție prin care statul oferă acces la informare, unul din drepturile fundamentale ale omului. O comunitate poate să aibă mai multe instituții publice: școală, policlinică, farmacie, oficiu bancar, magazine etc – toate cu specificul lor. Biblioteca publică este unica instituție pentru toți, care prestează servicii gratuite. Și care oferă cărți și alte publicații. În spațiul rural, chiar și părinții tineri nu au acces la internet și sunt lipsiți de competențe simple de alfabetizare digitală, care sunt necesare pentru a-și ajuta copiii cu temele, astfel încât, în aceste cazuri, se poate de așteptat a doua generație de „analfabeți tehnologici”. Acest lucru evidențiază biblioteca ca o poartă importantă pentru acces la internet.

Bugetul nu este orientat spre dezvoltarea instituției bibliotecare, ci doar spre supraviețuire. Bibliotecarii s-au transformat în vânători de proiecte. Toate proiectele de dezvoltare și modernizare din ultimii ani au fost realizate cu ajutorul granturilor din alte țări: Fundația SOROS, Ambasada SUA, Ambasada Japoniei, JICA, Fundația Bill și Melinda Gates etc. Republica Moldova a fost printre cele 17 state care au fost susținute de Inițiativa Global Libraries. Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova a fost realizată grație Programului Norvegian de Cooperare în Educația Superioară cu Eurasia. Noi practic am epuizat proiectele mari. Ca regulă, finanțările sunt de o singură dată. Am tot bătut la ușa organizațiilor finanțatoare. Șirul s-a cam epuizat. Nu bați de două ori la aceeași ușă. Se impune serios necesitatea unui proiect de „Dezvoltarea serviciilor bibliotecare”, după modelul Litu-

aniei, Cehiei, SUA etc. Noi înțelegem situația și am înțeles-o mereu, dar de zeci de ani bibliotecile sunt finanțate după principiul „ce mai rămâne de la alții”. O problemă sunt procedurile ce țin de aprobarea unui Grant. Acestea trebuie simplificate de urgență. Calea de parcurs pentru acordul de Grant privind îmbunătățirea echipamentelor de digitizare ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova a demonstrat cât de complicate sunt procentele interne.

Amprenta anilor și finanțarea insuficientă. Dacă s-a ajuns ca nimeni din tinerii acestei țări să nu mai dorească o carieră legată de bibliotecă, lucrurile sunt grave. Din 1991 se tot vorbește despre schimbarea bibliotecii și a profesiei, dar toate acestea se fac în detrimentul bibliotecii. Bibliotecile noastre nu au fața pe care o doresc utilizatorii. Influența anilor și finanțarea insuficientă și-au spus cuvântul.

Concluzii

În baza celor expuse se poate concluziona faptul că în următorii 10 ani:

- Biblioteca va folosi același spațiu cu alte instituții.
- În era digitală, întâlnirea/ comunicarea față în față nu devine mai puțin semnificativă.
- Va persista nevoia de a vorbi despre valoarea bibliotecii în moduri noi.
- Dezvoltarea unei colecții relevante de publicații va fi în continuare o sarcină de bază și este ceea ce distinge biblioteca de alte instituții.

Referințe bibliografice:

1. AMERICANS go to libraries more than movie theaters, concerts, or museums. [citat 15 aprilie 2020]. Disponibil: http://www.ilovelibraries.org/article/americans-go-libraries-more-movie-theaters-concerts-or-museums?facebook&fbclid=IwAR3XOteY0tC64xCFul7DebXzOwOgFowSUcWsb3UjffJWeA7dywhx8S_9yglNI
2. NICK Offerman explains why libraries are more important than ever. [citat 15 aprilie 2020]. Disponibil: http://www.ilovelibraries.org/article/nick-offerman-explains-why-libraries-are-more-important-ever?facebook&fbclid=IwAR1MfoWYdMM7ftuCxgi9Monb7SBmN0OstW_VvJfqFFuqd8XOWCaJi4P_Nq-0
3. 10 REASONS librarians are more important than ever. [citat 15 aprilie 2020]. Disponibil: <https://www.commonsense.org/education/articles/10-reasons-librarians-are-more-important-than-ever>
4. 5 THINGS that will affect The public library towards 2030. [citat 15 aprilie 2020]. Disponibil: <https://christianlauersen.net/2020/02/18/5-things-that-will-affect-the-public-library-towards-2030/>

SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI DIN REPUBLICA MOLDOVA: ANALIZA COMPARATĂ A RESURSELOR INFORMAȚIONALE

Margareta CEBOTARI

E-mail: mcebotari@bnrm.md

Diversificarea ofertei informaționale are loc atât în baza resurselor informaționale tradiționale și digitale proprii, cât și în baza resurselor informaționale digitale ale altor instituții infodocumentare. Dat fiind faptul că bibliotecile digitale se află în etapa de constituire în Republica Moldova, este foarte important de a menține și de a dezvolta în continuare colecțiile resurselor informaționale din Sistemul Național de Biblioteci atât în forma tradițională, cât și în cea electronică (8).

Deși în ultimii ani serviciile bibliotecii au evoluat și s-au extins mult după cadrul tradițional și bibliotecarii dezvoltă o gamă largă de servicii non-tradiționale, promovarea cărții și a lecturii rămâne nucleul și axa care ține pe verticală instituția bibliotecară. Deci biblioteca înseamnă, în primul rând și mai întâi de toate, informație, carte, lectură și tot ce vine în ajutor cunoașterii (4).

Având la bază aceste considerente, expuse de specialiștii în domeniu, resursele informaționale ale bibliotecilor nu-și pierd valoarea și importanța în quantumul serviciilor informaționale realizate de Sistemul Național de Biblioteci (SNB) din Republica Moldova în scopul îmbunătățirii situației economice a societății, implicării în viața socială și culturală a comunităților servite.

Colecții

Colecțiile completează serviciile bibliotecilor și nu pot fi privite ca un scop în sine, decât dacă scopul lor primar constă în conservarea și prezervarea resurselor pentru generațiile viitoare. Relevanța colecțiilor față de necesitățile comunității locale este cu mult mai importantă decât dimensiunile acestora (2).

Situația resurselor informaționale din SNB este prezentată în raportul comparativ al datelor statistice prezentate de biblioteci pentru anii 2017-2019, sintetizate de Centrul de Statistică din cadrul BNRM

și reflectate în rapoartele statistice centralizatoare privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în acești ani (5, 6, 7).

Tabelul nr. 1. Structura colecțiilor Sistemului Național de Biblioteci după tipuri de documente

Tipuri de documente	Unitatea de măsură	2017	2018	2019
Cărți	u. m.	43.169389	47.776669	40.763873
Publicații seriale	u. m.	3.086844	4.188378	3.003440
Documente de muzică tipărită	u. m.	324699	552751	367660
Manuscrise	u. m.	116200	123049	204702
Documente audiovizuale	u. m.	135061	134257	131670
Documente electronice (CD, DVD)	u. m.	27.096774	27.165944	66013
Documente grafice	u. m.	177204	177129	186237
Brevete	u. m.	12.479004	12.480124	12.480952
Alte documente	u. m.	1.210284	1.274318	1.237335
Total	u. m.	87.711317	86.772325	58.441882
Din care în limba de stat	u.m.	24.153933	22.151025	23.592484
	%	27,5	25,5	40,4

Numărul de documente pe suporturi fizice disponibile în SNB la 01.01.2020 este de 58.441882 u.m. Scăderea considerabilă a numărului de unități materiale existente în colecțiile SNB în anul 2019 este motivată în nota explicativă care însoțește „Raportul statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2019”: Biblioteca și Colecția de Arhivă a Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală (AGEPI) a produs o eroare în evidența colecției de bibliotecă, în anul 2019 eroarea a fost corectată, ținându-se cont de prevederile *SMISO 2789:2015 Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă* și a *Notelor explicative pentru completarea formularului „Cercetare statistică anuală № 6-c – activitatea bibliotecilor”* (7).

Astfel, numărul total de reducere cu 28.330443 u.m. (!) a colecțiilor SNB, comparativ cu anul 2018, este constituit, în cea mai mare parte,

din documente electronice (CD, DVD) – 27.099931 u.m. Dacă comparativ cu anul 2017, în anul 2018 s-a mărit numărul cărților cu 4.607280 u.m, iar a publicațiilor seriale cu 1.101534 u.m., prezintă îngrijorare scăderea, în 2019, comparativ cu anul 2018, a numărului de cărți – cu 7.012796 u.m. și publicații seriale – cu 1.184938 u.m.

Numărul populației din Republica Moldova este în descreștere continuă. Conform datelor preluate de pe site-ul Biroului Național de Statistică, numărul populației în anii de referință a constituit: 2017 – 3.550900 de persoane, 2018 – 2.998200 de persoane, 2019 – 2.681700 de persoane.

Calculule efectuate în concordanță cu acești indicatori demonstrează că în anii de referință a crescut numărul de cărți pe cap de locuitor, existente atât în colecțiile SNB, cât și în colecțiile bibliotecilor naționale și BPT (cumulativ).

Tabelul nr. 2. Cărți per cap de locuitor în colecțiile Sistemului Național de Biblioteci

	Cărți (u.m.)	Cărți per capita
2017	43.169389	12,1
2018	47.776669	15,9
2019	40.763873	15,2

Conform recomandărilor IFLA/ UNESCO pentru bibliotecile publice: colecțiile de bază trebuie să conțină 1,5-2,5 cărți per capita. Indicatorii relaționali din tabelul de mai jos demonstrează corespunderea, din plin, a colecțiilor bibliotecilor naționale și BPT acestor recomandări.

Tabelul nr. 3. Cărți per capita în colecțiile bibliotecilor naționale și BPT

	Cărți (u.m.)	Cărți per capita
2017	14875785	4,2
2018	14648052	4,9
2019	14510637	5,4

Achiziții

Orientarea generală a activității de dezvoltare a colecțiilor dintr-o bibliotecă se bazează pe anumite decizii inițiale, care stau la baza formării liniilor generale ale politicilor de achiziții. În baza acestor politici urmează procesele de modelare și dezvoltare a resurselor informaționale ale bibliotecilor (3).

Achiziționarea diverselor tipuri de documente în scopul dezvoltării colecțiilor trebuie realizată în raport cu preferințele și motivațiile utilizatorilor pentru informare și lectură, impuse, la rândul lor, de specificul și modernizarea dezvoltării sociale și economice din cadrul comunităților în care utilizatorii își desfășoară activitatea.

Tabelul nr. 4. Situația achizițiilor anuale de documente în SNB

Tipuri de documente		2017	2018	2019
Cărți	u. m.	1.230796	744593	611338
Publicații seriale	u. m.	85020	91559	91103
Documente de muzică tipărită	u. m.	1154	1071	1151
Manuscrise	u. m.	2944	2436	2452
Documente audiovizuale	u. m.	1443	707	1299
Documente electronice (CD, DVD)	u. m.	71473	70070	2143
Documente grafice	u. m.	1360	1407	1823
Brevete	u. m.	851	1094	461
Alte documente	u. m.	2594	2537	10009
Total	u. m.	1.397627	914260	721464
Din care în limba de stat	u.m.	970247	594394	496985
	%	69,4	65	68,9

Diminuarea achizițiilor anuale de documente pe suporturi fizice în colecțiile SNB este evidentă. Achizițiile din anul 2019 reprezintă 49,7 % față de achizițiile anului 2017 și 83,5 % față de anul 2018. Conchidem, totuși, o tendință de creștere a numărului de achiziții anuale, care poate

continua prin efortul bibliotecilor de a convinge organele decidente să aloce resurse financiare suficiente dezvoltării colecțiilor. Structura achizițiilor în colecțiile SNB după tipuri de documente reflectă scăderea anuală a numărului de cărți și documente electronice. În același timp, se menține aproape de nivelul anului 2018 și a crescut față de anul 2017 achiziția de publicații seriale. Un indicator bun este și creșterea procentului de achiziție a documentelor în limba de stat.

Pentru a cunoaște și a fi mai aproape de nevoile informaționale ale utilizatorilor, bibliotecile trebuie să fie în contact continuu cu ei, utilizând diverse forme și metode de comunicare, cum ar fi oferirea posibilității de acces la listele de achiziții de documente noi în colecțiile bibliotecilor. Este binevenită postarea pe site-ul bibliotecilor a sugestiilor utilizatorilor despre calitatea resurselor informaționale, modalități de îmbunătățire a serviciilor informaționale oferite de biblioteci.

Tabelul nr. 5. Achiziții cărți per cap de locuitor în colecțiile SNB

	Cărți (u.m.)	Cărți per cap
2017	1.230796	0,34
2018	744593	0,24
2019	611338	0,23

IFLA/ UNESCO recomandă pentru bibliotecile publice: achiziția de carte pe un an trebuie să constituie 0,25 per capita (250 de cărți per 1000 de persoane), deci la nivelul SNB situația este satisfăcătoare, în pofda unei mici descreșteri a indicilor.

Tabelul nr. 6. Achiziții cărți per cap de locuitor în colecțiile bibliotecilor naționale și BPT

	Cărți (u.m.)	Cărți per capita
2017	163474	0,046
2018	179834	0,059
2019	165839	0,098

Datele prezentate în tabelul de mai sus demonstrează o creștere a numărului de achiziții a cărților pe cap de locuitor în anul 2019, comparativ cu anii de referință. Totuși, în mod constant, numărul de cărți achiziționate anual pe cap de locuitor în colecțiile bibliotecilor naționale și BPT nu corespunde recomandărilor IFLA. Utilizând această motivație, bibliotecile pot și trebuie să negocieze cu autoritățile decidente necesitatea alocării unor surse financiare corespunzătoare satisfacerii cerințelor față de colecțiile bibliotecilor. Prin activități de advocacy se pot atrage surse financiare, donații, alte modalități de achiziționare a cărților în colecțiile bibliotecilor.

Rata medie de înnoire a colecțiilor

Fluctuația nivelului de achiziții anuale a documentelor pe suporturi fizice se reflectă în indicatorul ratei de înnoire a colecțiilor. În conformitate cu *Datele statistice comparative privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anii 2017-2019*, situația la acest compartiment este următoarea (1):

- în 2017 – 63 de ani,
- în 2018 – 95 de ani,
- în 2019 – 81 de ani.

După creșterea considerabilă a numărului de ani necesari înnoirii colecțiilor SNB în anul 2018 față de 2017, pentru anul 2019 bibliotecile au reușit să reducă acest interval de timp. Această tendință ar trebui fixată în planurile anuale de achiziții în colecțiile bibliotecilor pentru următorii ani.

În conformitate cu cerințele *Regulamentului de evaluare a bibliotecilor publice*, preconizat în *Legea cu privire la biblioteci* nr. 160 din 20.07.2017 și elaborat de Consiliul Biblioteconomic Național, rata de înnoire a colecțiilor va fi calculată procentual. Conform regulamentului menționat, la compartimentul *Dezvoltarea colecțiilor* vor fi acordate puncte de evaluare pentru rata de înnoire a colecțiilor de cel puțin 0,5% - 1%.

**Tabelul nr. 7. Rata medie de înnoire a colecțiilor
pe suporturi fizice în SNB**

	Total documente în colecțiile SNB (u. m.)	Achiziții anuale în colecții (u. m.)	Rata de înnoire a colecțiilor (%)
2017	87.711317	1.397627	1,59
2018	86.772325	914260	1,05
2019	58.441882	721464	1,23

Tabelul de mai sus prezintă evaluarea procentuală a ratei de înnoire a colecțiilor în toate tipurile de biblioteci a SNB, care în anii de referință depășește 1%.

Aceeași situație este și în cazul bibliotecilor publice naționale și teritoriale, fapt demonstrat de indicatorii statistici prezentați în tabelul de mai jos.

**Tabelul nr. 8. Rata medie de înnoire a colecțiilor
pe suporturi fizice în bibliotecile naționale și BPT**

	Total documente în colecții (u. m.)	Achiziții anuale în colecții (u. m.)	Rata de înnoire a colecțiilor (%)
2017	16.156499	204315	1,26
2018	16.015417	216045	1,34
2019	15.840329	199441	1,25

Nu putem face abstracție de importanța înnoirii colecției de carte a bibliotecilor din SNB. La acest compartiment, conform indicatorilor calculați în tabelul de mai jos, procentul ratei de înnoire este în scădere de la an la an, evident, din motivul scăderii nivelului de achiziții anuale.

**Tabelul nr. 9. Rata medie de înnoire a colecției de cărți
în bibliotecile SNB**

	Total (u. m.)	Achiziții anuale (u. m.)	Rata de înnoire (%)
2017	43.169389	1.230796	2,85
2018	47.776669	744593	1,55
2019	40.763873	611338	1,49

Indicatorii procentuali ai ratei de înnoire a colecției de cărți în bibliotecile naționale și bibliotecile publice teritoriale, rezultați în urma calculului prezentate din tabelul următor, reflectă o situație mai puțin favorabilă a acestor instituții comparativ cu înnoirea colecțiilor la nivel SNB. În același timp, faptul că nu sunt oscilații mari ale indicatorului ratei de înnoire a colecției de carte pe parcursul anilor de referință denotă o apreciere constantă a valorii acestor tipuri de documente în colecțiile bibliotecilor.

Tabelul nr. 10. Rata de înnoire a colecției de cărți în bibliotecile naționale și BPT

	Total (u. m.)	Achiziții anuale (u. m.)	Rata de înnoire (%)
2017	14.875785	163474	1,09
2018	14.648052	179834	1,22
2019	14.510637	165839	1,14

Pornind de la recomandările de nivel internațional, dar și ținând cont de prevederile reglementare naționale, este important de a calcula/valorifica indicatorul ratei de înnoire a colecțiilor bibliotecilor atât în număr de ani, cât și în procente. Ambele măsurări sunt parte componentă a compartimentului „Resurse informaționale” din raportul anual analitic, fiind valorificate în activități de management, marketing și altele.

Interpretarea indicatorului ratei de înnoire a colecțiilor de către fiecare bibliotecă în parte este mai convingătoare fiind prezentată în comparație cu indicatorul mediu de înnoire a colecțiilor la nivel național, al instituțiilor similare.

Documente casate din colecții

În funcție de cerințele de lectură ale utilizatorilor bibliotecilor sunt ajustate și restructurate colecțiile, prin casarea documentelor nesolicitate și achiziția documentelor din domenii de actualitate. Acest motiv influențează creșterea numărului de publicații eliminate din colecțiile bibliotecilor față de numărul achizițiilor în colecții.

Tabelul nr. 11. Nivelul achizițiilor și casărilor anuale din colecțiile SNB

	Achiziții anuale în colecții	Numărul de documente casate anual din colecții
2017	1.397627	2.184162
2018	914260	1.647289
2019	721464	1.178050

Această tendință se menține pe parcursul ultimilor trei ani. Probabil, se va menține încă mult timp, deoarece rata medie de înnoire a colecțiilor bibliotecilor reprezintă un număr foarte mare – 60-90 de ani, în comparație cu recomandările IFLA/ UNESCO – 7-10 ani (2).

Tabelul nr. 12. Structurarea după tipul documentelor casate din colecții

Tipuri de documente		2017	2018	2019
Cărți	u. m.	2.082905	1.557974	1.020003
Publicații seriale	u. m.	92041	83994	133102
Documente de muzică tipărită	u. m.	2249	956	1931
Manuscrise	u. m.	40	151	252
Documente audiovizuale	u. m.	3411	2235	777
Documente electronice (CD, DVD)	u. m.	158	983	1011
Documente grafice	u. m.	2018	1025	2725
Brevete	u. m.	0	0	0
Alte documente	u. m.	1340	700	18413
Total	u. m.	2.184162	1.647289	1.178050
Din care în limba de stat		1.218061	893919	604204

Analiza numărului de documente eliminate din colecții după tipul lor denotă o scădere permanentă, în ultimii trei ani, a numărului de cărți care au necesitat să fie excluse din circuitul informațional. În aceeași concordanță este și scăderea documentelor în limba de stat, fapt datorat numărului tot mai mic, în colecțiile bibliotecilor, al documentelor în limba de stat cu grafie chirilică, care nu mai sunt solicitate de utilizator.

Publicații seriale

Tabelul nr. 13. Publicații seriale curente achiziționate în colecțiile SNB

	2017	2018	2019
Total titluri	24386	13711	19790
Din care în limba de stat	19058	9509	16159
Titluri de reviste	13220	8105	10970
Titluri de ziare	11134	5532	9468
Număr de abonamente	22781	11770	19448

Fiind cele mai accesibile documente de comunicare informațională, numărul publicațiilor seriale curente achiziționate de SNB în anul 2019 este mai mic decât numărul achizițiilor de seriale în anul 2017, totuși a crescut comparativ cu anul 2018. Aceste date statistice confirmă necesitatea continuității constituirii colecțiilor de publicații seriale, ținând cont de valoarea științifico-informațională a acestor tipuri de documente și gradul mare de adresabilitate/ satisfacere a cerințelor utilizatorilor.

Resurse electronice

Disponibilitatea tot mai mare a tehnologiilor de informare și comunicare permite orientarea bibliotecilor și a utilizatorilor către alte modalități de informare și transformare a informației în cunoaștere (4).

Tabelul nr. 14. Resurse electronice în rețeaua SNB

	2017	2018	2019
Baze de date achiziționate de biblioteci	379	444	685
Baze de date create de biblioteci	40	36	28
Documente digitale (titluri) și publicații electronice seriale (numere/ fascicule) create în formă digitală sau digitizate de biblioteci	14695	8022	20720

Creșterea continuă a numărului de resurse electronice în colecțiile bibliotecilor SNB, conform datelor din tabelul de mai sus, se datorează din plin eficienței efectelor benefice ale lor:

- oferirea informației de care utilizatorul are nevoie în procesul de instruire formală, cercetare sau informare, indiferent de timp și spațiu;
- dezvoltarea și diversificarea serviciilor bibliotecilor pentru satisfacerea cerințelor informaționale;
- digitizarea colecțiilor contribuie la lărgirea accesului la distanță, consultarea rapidă și simultană a aceluiași document de către mai mulți utilizatori;
- creșterea numărului de utilizatori de la distanță ai bibliotecilor.

Rata medie de circulație a colecțiilor SNB

Rata de circulație a colecțiilor reflectă gradul de utilizare a lor, care este și un indicator al calității colecțiilor de a răspunde cerințelor informaționale ale utilizatorilor. Comparativ cu anii precedenți, se resimte o mică creștere a acestui indicator la nivel SNB, ceea ce demonstrează o bună gestionare a organizării colecțiilor bibliotecilor.

Tabelul nr. 15. Rata medie de circulație a colecțiilor

Anii	Rata de circulație a colecțiilor	Rata de circulație a colecțiilor în limba de stat
2017	0,3	0,7
2018	0,3	0,5
2019	0,4	0,7

Rata de împrumut a colecțiilor pe suporturi fizice în limba de stat, după o mică scădere în anul 2018, în anul 2019 a revenit la nivelul anului 2017. Acest fapt indică majorarea necesităților informaționale ale utilizatorilor față de consultarea documentelor în limba de stat. Din aceste considerente bibliotecile pot concluziona necesitatea creșterii continue a achizițiilor acestor documente în colecțiile SNB.

Concluzii și recomandări

În politicile de management al instituțiilor din SNB trebuie să fie reflectată necesitatea remodelării resurselor informaționale în raport cu cererea utilizatorilor pentru educație, formare profesională și instruire continuă, cultură și divertisment.

Este necesară monitorizarea permanentă a cerințelor informaționale ale populației din aria de servire a bibliotecilor, observarea schimbărilor relației dintre cerere și ofertă, analiza calității resurselor informaționale în opinia utilizatorilor. Comunicarea eficientă cu utilizatorii prin diverse metode și forme are ca rezultat atât satisfacerea nevoilor informaționale și culturale ale lor, cât și stabilirea obiectivelor de dezvoltare a colecțiilor bibliotecii pe un anumit termen de activitate (3-5 ani). Astfel resursele informaționale oferite de bibliotecile publice vor fi în concordanță cu nevoile informaționale ale utilizatorilor.

Bibliotecile trebuie să-și promoveze resursele informaționale și serviciile pe care le furnizează online: colecțiile digitale proprii, bazele de date științifice abonate, serviciile de referințe on-line etc.

Ar fi binevenită organizarea anuală de către instituțiile SNB a unor studii/ sondaje pentru a afla opinia utilizatorilor/ non-utilizatorilor (prin sondaje on-line) și a găsi răspuns la astfel de întrebări: cum apreciază informația în format electronic on-line consumatorii de informații; au sau nu au încredere în aceste informații; cum sunt apreciate resursele informaționale oferite de biblioteci comparativ cu resursele informaționale din Internet etc. Astfel bibliotecile ar demonstra necesitatea dezvoltării competențelor de cultura informației/ cultura lecturii/ cultura cercetării științifice (8).

Comunitățile aflate în aria de servire a bibliotecilor întotdeauna vor avea nevoie de un spațiu pentru lectură. Fără carte și lectură, biblioteca va fi o entitate, dar nu bibliotecă. O concluzie care se impune din cele

relatate ar fi că lectura publică trebuie să fie una dintre preocupările importante ale statului. Rezolvarea vine prin grija față de biblioteci, librării, edituri și alte entități, care au tangențe cu lectura și cartea, indiferent de format (4).

În Anul Lecturii bibliotecile SNB pot realiza cât mai multe studii despre carte, lectură și să nu ezite să demonstreze rolul colecțiilor, prin analize ale datelor statistice (studii cantitative) și studierea satisfacției cerințelor informaționale ale utilizatorilor și non-utilizatorilor bibliotecii (studii privind calitatea). Scopul acestor studii este de a demonstra că bibliotecile moderne trebuie să răspundă cu mijloace specifice nevoilor de informare, de dezvoltare a competențelor și de educație permanentă a utilizatorilor pe parcursul vieții.

În același timp, bibliotecile moderne nu au doar misiunea de a satisface nevoile informaționale, dar pot și să le creeze, modelând cererea de resurse informaționale prin actualizarea politicilor de organizare și dezvoltare a colecțiilor și promovarea cât mai activă a acestor resurse. *Resursele informaționale ale bibliotecii moderne – de la acumulare la dezvoltare și utilizare eficientă*, aceasta ar fi motivația care va continua să ghideze activitatea bibliotecilor în organizarea și gestionarea colecțiilor.

Prin valorificarea indicatorilor statistici prezentați în rapoartele centralizatoare ale Centrului de statistică a BNRM, prin realizarea unor studii de analiză și sinteză, bibliotecile de toate tipurile pot să identifice o serie de probleme și să găsească soluții pentru sporirea cantitativă și calitativă a ofertei de informații puse la dispoziția cetățenilor.

Referințe bibliografice:

1. Date statistice comparative privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anii 2017-2019 [online]. [citată 16.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Date%20statistice%20comparative%20privind%20activitatea%20Sistemului%20Na%C8%9Bional%20de%20Biblioteci%20%C3%AEn%20anii%202017-2019.pdf>
2. Dezvoltarea colecțiilor. In: Biblioteca publică: Linii directoare IFLA/ UNESCO pentru dezvoltare. Chișinău: Epigaf, 2007, pp. 48-57.
3. Moldovan, Liliana. Aspecte marcante ale managementului de bibliotecă identificate la Compartimentul de Completare a colecțiilor bibliotecii publice. [online]. [citată 20.04.2020]. Disponibil: <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A19326/pdf>
4. Osoianu, Vera. Sursele de informare ca temelie de existență a bibliotecii. In: Magazin bibliologic. 2020, nr.1-2, pp. 56-60 [online]. [citată 15.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202020.pdf>

5. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2017 [online]. [citât 15.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
6. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2018 [online]. [citât 15.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
7. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2019 [online]. [citât 15.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
8. Țurcan, Nelly. Accesul la resursele informaționale științifice în Republica Moldova [online]. [citât 17.04.2020]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=189>

SERVICII ȘI DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR UTILIZATORILOR/ NON-UTILIZATORILOR – CONTRIBUȚII ALE BIBLIOTECILOR

Ecaterina DMITRIC

E-mail: dbiblio@bnrm.md

Valentina POPA

E-mail: statistica@bnrm.md

Serviciile de bibliotecă constituie o componentă de bază a bibliotecii publice prin care se determină utilitatea bibliotecii în comunitate, necesitățile informaționale ale cetățenilor Republicii Moldova, cât și preocupările utilizatorilor marcate de TIC. Cadrul legal existent privind serviciile de bibliotecă reflectat prin Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017 și Regulamentul privind serviciile prestate de bibliotecile publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 24 din 22.01.2020, fundamentează rolul și importanța activității bibliotecii publice prin serviciile pe care le oferă utilizatorilor.

Cercetarea statistică privind serviciile de bibliotecă pe întreg sistemul național de biblioteci urmărește următoarele aspecte:

- Reliefaarea indicatorilor statistici privind serviciile de bibliotecă pe piața informațională a Republicii Moldova;
- Dinamica indicatorilor statistici privind serviciile oferite de bibliotecile publice pe parcursul anilor 2017-2019;

- Analiza cantitativă și calitativă privind serviciile de bibliotecă;
- Diversificarea serviciilor inovatoare bazate pe necesitățile comunității (ODD 2030, lectură, dezvoltarea anumitor competențe);
- Fundamentarea analizei Eficienței și impactului activității bibliotecii pe măsurări statistice.

Suportul metodologic utilizat în sinteza privind serviciile de bibliotecă se bazează pe metoda statistică, analiză și metoda comparativă în baza raportului statistic centralizator pentru anii 2017, 2018, 2019, documentarea privind cadrul legal, cât și pe Sistemele de raportare 6c și ORT. Instrumentele menționate permit analiza serviciilor/ produselor înregistrate în formularul „Raport statistic nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor”.

În tabelul nr. 1 sunt prezentate produsele/ serviciile informaționale pe parcursul a trei ani (2017, 2018, 2019). Conform tabelului nr.1 majoritatea indicatorilor sunt în descreștere. O ascensiune se remarcă la accesul la baze de date, astfel bibliotecile din SNB, în anul 2019 au oferit acces la 685 de baze de date achiziționate de biblioteci, astfel majorându-se cu +241 baze de date în anul 2018. În ceea ce privește accesul la bazele de date create de bibliotecă, constatăm o descreștere cu -8 față de anul 2018. În general bazele de date predomină mai mult în bibliotecile instituțiilor din învățământ, adică bibliotecile universitare, ceea ce constituie 95% din numărul total de baze de date pe republică. Numărul de baze de date achiziționate în BPT a rămas neschimbat, astfel cifra totală este 9.

Semnificativ a scăzut numărul de împrumuturi, cât și numărul de documente electronice furnizate printr-un mediu online. O scădere bruscă privind numărul de documente electronice furnizate printr-un mediu online se remarcă în bibliotecile publice teritoriale și în bibliotecile din instituțiile din învățământ conform raportului statistic centralizator.

Numărul total de cataloage electronice online în bibliotecile din SN este de 19 și 34 de cataloage cu acces local. Numărul cataloagelor cu acces online este constant, însă numărul cataloagelor cu acces local s-a micșorat cu -5 unități față de anul 2018.

Tabelul nr. 1 Servicii, produse de bibliotecă				
Servicii, produse	2017	2018	2019	+/-
Baze de date achiziționate de bibliotecă	379	444	685	+241
Baze de date create de bibliotecă	40	36	28	-8
Nr. de împrumuturi	25455,0	24180,2	23039,5	-1140,7
- în limba de stat	mii	mii	mii	-104,8
- din care copii până la 16 ani	18304,2	17022,4	16917,6	-1092,6
- în limba de stat	13359,3	12984,8	11892,2	-466,5
10399,8	10074,9	9608,4		
Nr. de documente electronice furnizate printr-un mediu on-line (de ex., e-mail)	34,1 mii	90,6 mii	37,4 mii	-53,2
Nr. de utilizatori care au accesat calculatoarele din bibliotecă	451,7 mii	588,5 mii	*	+136,8
Nr. de utilizatori care au accesat Internetul din bibliotecă	523,5 mii	814,8 mii	*	+291,3
Nr. catalogului electronic cu acces online	19	19	19	=
Nr. catalogului electronic cu acces local	26	34	29	-5

Notă: *indicatorii respectivi nu sunt reflectați în formularul 6C pentru anul 2019

Conform situațiilor statistice, în anul 2019, au fost organizate 95795 activități (culturale, educaționale, științifice) dintre care 64755 copii până la 16 ani. Activitățile de acest gen au înregistrat o creștere față de anul 2018 cu +1355 și +3354, din care copii până la 16 ani. Din numărul total de activități, 43524 au constituit expozițiile de carte, dintre care 29182 copii până la 16 ani. În comparație cu anul 2018, numărul de expoziții de carte în biblioteci a scăzut cu -3519. Odată cu scăderea numărului de utilizatori activi, bibliotecile își orientează activitatea spre spațiul virtual, astfel diverse aplicații inovatoare sunt utilizate

pentru elaborarea expozițiilor virtuale. Din numărul total de activități, 1774 s-au înregistrat în cele două biblioteci naționale, 66502 – în BPT, 26827 – în bibliotecile din instituțiile din învățământ și 692 – în bibliotecile specializate. În comparație cu anul 2018, numărul de activități culturale s-a majorat în cele două biblioteci naționale și în bibliotecile specializate, în BPT și bibliotecile din instituțiile din învățământ se observă o scădere ușoară.

Pe parcursul anului 2019, în SNB au fost implementate 4752 de servicii moderne de bibliotecă. Se constată o descensiune de -326 de servicii față de anul 2018. De serviciile moderne de bibliotecă au beneficiat 314391 de utilizatori, în comparație cu anul 2018 acest indicator este în creștere cu +57306. Se observă o creștere a numărului de utilizatori care au beneficiat de serviciile moderne în rândurile copiilor de 16 ani, astfel acest indicator este 204843 în anul 2019 și înregistrează o creștere cu +87284 față de anul 2018. În comparație cu anul 2018 se constată că numărul de servicii moderne de bibliotecă, în cele două biblioteci naționale, a scăzut cu -1, în BPT acest indicator a scăzut cu -294, în bibliotecile din instituțiile din învățământ a scăzut cu -31 și în bibliotecile specializate a crescut cu +5. Indicatorii reflectați mai sus pot fi vizualizați în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2 Activități, servicii moderne de bibliotecă

	2017	2018	2019	+/-
Nr. de activități (culturale, educaționale, științifice)	90755	94440	95795	+1355
- din care copii până la 16 ani	60850	61401	64755	+3354
- din care numărul de expoziții	44514	47043	43524	-3519
- din care copii până la 16 ani	30092	31901	29182	-2719
Nr. de servicii moderne implementate	4891	5078	4752	-326
- din care copii până la 16 ani	3173	3359	3430	+71
Nr. de utilizatori care au beneficiat de servicii moderne de bibliotecă	191051	257085	314391	+57306
- din care copii până la 16 ani	106722	117559	204843	+87284

Articolul 10 din Regulamentul privind serviciile prestate de bibliotecile publice stipulează că „Serviciile de bibliotecă se îmbunătățesc, se diversifică și se actualizează în continuu, fiind racordate la schimbările sociale, economice, tehnologice și la categoriile de utilizatori ai bibliotecii publice și necesitățile acestora” [7]. În acest context prioritățile naționale declarate în fiecare an pentru SNB, coordonate de BNRM, cât și tendințele de dezvoltare recomandate de IFLA, influențează acest aspect ce ține de dezvoltarea serviciilor. Remarcăm că implicarea bibliotecilor în realizarea agendei ONU privind ODD 2030 este o prioritate națională până în anul 2030, prin care bibliotecile contribuie la implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030. Implicarea bibliotecilor în diverse proiecte locale, naționale și internaționale, atragerea partenerilor, implicarea voluntarilor generează servicii inovatoare și utile comunității. În tabelul nr. 3 sunt prezentate servicii implementate în fiecare raion, clasificate după domenii, extrase din Sistemul Online de Raportare ORT pe parcursul anului 2019. Aceste domenii cuprind în mare măsură varietatea ODD-urilor 2030, care includ 17 obiective de dezvoltare.

Tabelul nr. 3 Servicii Moderne implementate în BPT			
Nr.	Biblioteca	Domeniul serviciului	Denumire serviciu
1.	BM „B. P. Hasdeu”, filiala „Maria Drăgan”	Incluziune Digitală	TabletKids
2.	BM „B. P. Hasdeu”, Centrul Academic Internațional Eminescu	Incluziune Digitală	Robotica
3.	BM „B. P. Hasdeu”, filiala Codru	Incluziune Digitală	ProSenectute IT
4.	BM „B. P. Hasdeu”, filiala „Liviu Rebreanu”	Incluziune Digitală	AccesComp
5.	BM „B. P. Hasdeu”, filiala „Maramureș”	Sănătate	Serviciul ProSănătate

6.	Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Filiala „Ștefan cel Mare”	Educație	Serviciul Limba care ne unește
7.	Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Biblioteca Publică de Drept Chișinău	Incluziune Digitală	Serviciul LexExpert - utilizarea și accesarea bazelor de date juridice
8.	Chișinău, PB Sângera	Cultură și recreere	Ora poveștii: povești online-video. Cele mai frumoase povești
9.	Chișinău, BP Vadul lui Vodă	Incluziune Digitală	Calculatorul contează în viața mea
10.	Anenii-Noi, BPR	Cultură și recreere	Clubul alchimia, studiem engleza
11.	Anenii-Noi, BP Bulboaca	Sănătate	Spune Da pentru sănătatea TA
12.	Anenii-Noi, BP Gura Bâcului	Cultură și recreere	CreativGB
13.	Anenii-Noi, BP Roșcani	Educație	Ora poveștilor în stil modern
14.	Anenii-Noi, BP Cobusca Nouă	Educație	Comportarea în societate
15.	Anenii-Noi, BP Geamana	Educație	Comportamentul tineretului în societate
16.	Bălți, BM „E. Coșeriu”	Sănătate	„Doctorul memoriei”
17.	Bălți, BM „E. Coșeriu”	Creștere economică	„Click pe Job-ul Tău”
18.	Bălți, Filiala nr. 4	Cultură și recreere	Feminitatea la vârsta înțelepciunii
19.	Basarabeasca, BPO	Governare electronică	E-gov – это удобно!
20.	Briceni, BP Cotiujeni	Educație	Teme pentru acasa +IT
21.	Briceni, BP Lipcani	Educație	Viva-Tera
22.	Briceni, BP Coteala	Incluziune Digitală	„Comunitatea care învață”
23.	Briceni, BP Bălășinești	Incluziune Digitală	E- servicii

24.	Cahul, BP Crihana Veche	Comunicare	ORA SĂ ȘTIM
25.	Cahul, BP Andrușul de Sus	Incluziune Digitală	CodeLab -Învață coding la bibliotecă
26.	Cantemir, BPR	Sănătate	„Sănătate: Modul sănătos de viață”
27.	Cantemir, BP Stoinovca	Guvernare electronică	Оплата коммунальных услуг
28.	Cantemir, BP Baimaclia	Cultură și recreere	„Gândește creativ”
29.	Călărași, BPR „Gr. Vieru”	Comunicare	Clubul intelectual „Enigma”
30.	Călărași, BP Temeleuți	Educație	Serviciu inovativ „Brain-Ring”
40.	Călărași, BP Bravicea	Incluziune Digitală	Oriunde ești, ai satul cu tine
41.	Căușeni, BPR „I. Ungureanu”	Educație	Clubul de robotică
42.	Căușeni, BP Taraclia	Sănătate	Ecologia — o șansă pentru mileniu trei
43.	Căușeni, BP or. Cainari	Cultură și recreere	TechLab
44.	Cimișlia, BPO „Mihai Eminescu”	Cultură și recreere	Clubul oamenilor în etate „Cimișlianca”
45.	Cimișlia, BP Ciucur-Mințir	Comunicare	Agricultura la sat
46.	Criuleni, BPO „Tamara Isac”	Cultură și recreere	Clubul Ledy STIL
47.	Criuleni, BP Dubăsarii-Vechi	Educație	Clubul „Leadership”
48.	Dondușeni, BPR „I. Druță”	Comunicare	„La drum cu lectura”
49.	Drochia, BPR „Iu. Filip”	Cultură și recreere	BOOK-uria lecturii
50.	Drochia, BP Sofia	Cultură și recreere	Magnifică e lumea basmelor
51.	Drochia BP Cotova	Creștere economică	Școala Fermierilor

52.	Dubăsari, BPR	Comunicare	Incluziunea tinerilor prin IT
53.	Dubăsari BPC Molovata	Creștere economică	Clubul Tânărului Brutar
54.	Edineț BPR	Cultură și recreere	Generația bătrânilor singuri acasa
55.	Edineț, BP Viișoara	Sănătate	„Educație pentru sănătate”
56.	Fălești, BPR „Mihai Eminescu”	Educație	Educație financiară a copiilor
57.	Fălești, BPR „Mihai Eminescu”	Educație	Ne descoperim prin lectură
58.	Fălești, BP Hiliuți	Educație	Minecraft – dezvoltarea imaginației și a creativității
59.	Fălești, BP Obreja Nouă	Educație	Computerul-sprijin pentru viitoarea profesie
60.	Florești, BPO „I. Creangă”	Cultură și recreere	Clubul „Inimi Tinere”
61.	Florești, BP Gura Căinarului	Educație	„Femeile pot reuși”
62.	Glodeni, Biblioteca Publică Raională	Cultură și recreere	Clubul amatorilor de flori „Azalea”
63.	Glodeni, BP Cuhnești	Educație	Educația nonformală
64.	Hâncești, BPR „A. Plămădeală”	Educație	Calculatorul pentru toți
65.	Hâncești, BP Boghicieni	Educație	Jocul în drum spre casă
66.	Hâncești, BP Mirești	Comunicare	Promovarea și informarea alegătorilor
67.	Hâncești, Filiala de Carte Românească	Comunicare	Democrația se învață
68.	Ialoveni, BPO „Petre Ștefănuță”	Sănătate	Eco! Începe cu Tine!
69.	Ialoveni, BP „Elena Alistar” Răzeni	Educație	Clubul de engleză
70.	Leova BPR „V. Matei”	Educație	„Al treilea spațiu al comunității”
71.	Leova BPR „V. Matei”	Incluziune Digitală	„Arta fotografiei digitale”
72.	Nisporeni BPR	Educație	Engleza pentru adolescenți

73.	Nisporeni, BP Milești	Educație	„Promovarea informării alegătorilor”
74.	Ocnița, BPO „E. Loteanu”	Cultură și recreere	Cinemateca de Vineri
75.	Ocnița, BP Paladea	Incluziune Digitală	SeniorSChOOL
76.	Orhei, BPR „Alexandru Donici”	Cultură și recreere	Creativitate și cunoaștere prin IT
77.	Orhei, BPR „Alexandru Donici”	Creștere economică	Școala Apicultorului
78.	Orhei, BP Cucuruzeni	Educație	Bibliobon@
79.	Orhei, BP Peresecina	Creștere economică	Haina ta mai are o șansă
80.	Orhei, BP Peresecina	Gubernare electronică	Achitarea serviciilor comunale
81.	Orhei, BPC „I. Creangă”	Educație	Micul pieton
82.	Rezina, BPR „M. Eminescu”	Educație	Clubul de Robotică
83.	Rezina, BP Ghiduleni	Educație	Inspirație și Creație
84.	Râșcani, BPO	Cultură și recreere	Tezur Național, datini și obiceiuri de la nord
85.	Râșcani, BP Vasiliuți	Incluziune Digitală	Democrația contează. Alegeri locale
86.	Râșcani, BP Horodiște	Sănătate	Comunitate activă și sănătoasă
87.	Râșcani, BP Zăicani	Incluziune Digitală	FamilyL@B în biblioteca ta!
88.	Sângerei, BPR	Educație	Engleza pentru o viață nouă
89.	Sângerei, BP Rădoaia	Educație	„Învățăm franceza la bibliotecă”
90.	Șoldănești, BPO	Comunicare	50 +
91.	Șoldănești, BP Mihuleni	Cultură și recreere	S.O.S. NATURA

92.	Soroca, BP Zastâncă	Sănătate	Secretele frumuseții și sănătății după 40 de ani
93.	Soroca, BP Egoreni	Cultură și recreere	Promovarea patrimoniului național cultural
94.	Soroca BP Racovăț 1	Incluziune Digitală	„Mereu în căutarea informației”
95.	Ștefan-Vodă, BPO	Educație	Tânărul Foto Jurnalist
96.	Ștefan-Vodă, BP Carahasani	Creștere economică	„Apicultorul modern”
97.	Ștefan-Vodă, BP Tudora	Cultură și recreere	Biblioteca mobilă
98.	Strășeni, BPR „M. Sadoveanu”	Cultură și recreere	Clubul de Biblioterapie „Descoperă-te prin lectură”
99.	Strășeni, BPR „M. Sadoveanu”	Cultură și recreere	„Hai în lumea cu povești”
100.	Strășeni, BP Micăuți	Comunicare	Limbajul și bunele maniere
101.	Strășeni, BP Onești	Cultură și recreere	Școala tinerilor pictori
102.	Strășeni, BP Țigănești	Incluziune Digitală	Alfabetizarea digitală a populației
103.	Taraclia BPR	Educație	Эрудит клуб
104.	Taraclia, BP Valea Perjei	Incluziune Digitală	С компьютером на ты
105.	Taraclia, BP Corten	Cultură și recreere	Детский творческий клуб „Фантазия и ИТ”
106.	Taraclia, BP Albota de Sus	Sănătate	Библиомед „Осторожно грипп”
107.	Taraclia, filiala orașenească	Cultură și recreere	Шахматы и шашки для всех
108.	Biblioteca Publică Raională „V.Alecsandri”	Educație	Călătorii virtuale prin Europa
109.	Telenești, BPR „V.Alecsandri”	Cultură și recreere	„Universitatea bunicilor”

110.	Telenești, BP Țânțăreni	Educație	Caravana cunoașterii
111.	Telenești, BP Inești	Comunicare	SMB „Eu sunt promotorul schimbării”
112.	Telenești, BP Crăsnășeni	Creștere economică	Dezvoltă inițiative locale
113.	Ungheni, BPR „Dimitrie Cantemir”	Incluziune Digitală	IT pentru seniori
114.	Ungheni, BP Cetireni	Incluziune Digitală	Crearea poveștilor digitale
115.	Ungheni, BP Drujba	Incluziune Digitală	Clubul de robotică
116.	Ungheni, BPC Ungheni	Educație	Biblioteca altfel...
117.	UTAG, Gaidari	Incluziune Digitală	Компьютер твой лучший друг
118.	UTAG, BPR Vulcănești (copii)	Cultură și recreere	„Лего-мастер”

Dotarea bibliotecilor cu echipament tehnic facilitează accesul la serviciile online pentru satisfacerea necesităților informaționale. Utilizarea componentelor periferice, a echipamentelor tehnice permit utilizatorilor posibilitatea de reproducere a unui text sau imagine pentru activitățile de cercetare și studiu. În baza analizei comparative reflectată în tabelul nr. 4, se observă o descreștere privind numărul de scanere și imprimante. Acest fapt este marcat de învechirea anumitor componente, actualizarea lor este influențată de apariția altor tehnologii mai performante, spre exemplu cum ar fi imprimantele multifuncționale care includ în sine trei componente (copiator, scanner și printer). Astfel se constată o creștere a imprimantelor multifuncționale și descreșterea tehnologiilor învechite (scanere și imprimante).

Website-urile și blogurile de bibliotecă reprezintă platforme prin care bibliotecile diseminează informația despre serviciile și produsele bibliotecii. Potrivit datelor statistice, la 01.01.2020, din 2679 de biblioteci doar 29 dețin un website și 115 dețin un blog. Acești indicatori se mențin la nivelul anului 2018, dar nu este o situație satisfăcătoare în era tehnologiilor digitale. Numărul de biblioteci care sunt conectate la internet

a crescut cu +55 în comparație cu anul 2018, astfel se constată o creștere în rândul BPT și al bibliotecilor din instituțiile din învățământ. Accesul la calculatoare pentru utilizatori este de 5378, un indicator în creștere față de anul 2018, însă în ce privește indicatorul de conectate la internet este în scădere cu -584 de calculatoare față de anul 2018. Potrivit raportului statistic centralizator această scădere se remarcă în activitatea BPT.

Tabelul nr. 4 Facilități și servicii

Servicii, produse	2017	2018	2019	+/-
Nr. de website-uri	28	30	29	-1
Nr. de bloguri ale bibliotecii	122	115	115	=
Nr. de biblioteci care sunt conectate la Internet	1539	1566	1621	+55
Nr. de calculatoare pentru utilizatori	6015	5329	5378	+49
- din care conectate la internet	5850	5190	4606	-584
Nr. de imprimante pentru utilizatori	317	329	299	-30
Nr. de scanere pentru utilizatori	75	79	62	-17
Nr. de fotocopiatoare pentru utilizatori	83	84	83	-1
Nr. de imprimante multifuncționale (printer/ scanner/ copiator) pentru utilizatori	1205	1226	1257	+31
Nr. dispozitivelor de citire a cărților electronice (eBook reader) pentru utilizatori	21	31	29	-2
Nr. de tablete PC	530	904	774	-130

Servicii de dezvoltare a competențelor utilizatorilor/ non-utilizatorilor

Bibliotecile de astăzi nu mai sunt doar locuri liniștite pentru studiu, locuri unde utilizatorii vin să lectureze sau să împrumute cărți. Bibliotecile sunt centre comunitare de comunicare și socializare, creativitate, învățare pe tot parcursul vieții. Pentru a veni în întâmpinarea cerințelor din ce în ce mai complexe ale utilizatorilor, bibliotecile asigură o gamă largă de servicii, până la posibilitatea de a comanda copii ale articolelor

din anumite reviste, documente electronice care se află în colecția bibliotecii. Numărul de împrumuturi electronice transmise de bibliotecar către utilizator în formă electronică (printr-un mediu on-line, de ex.: e-mail, rețele sociale) în anul de referință fiind de 37.388 de împrumuturi.

Bibliotecile oferă o gamă variată de servicii gratuite pentru a satisface necesitățile de informare, comunicare, instruire, dezvoltare și recreere ale utilizatorilor, dar și ale tuturor membrilor comunității, axându-se asupra formării competențelor și abilităților necesare.

Situațiile statistice pentru anii 2017- 2019 prezintă un șir de indicatori din generația mai nouă, evidența cărora nu a fost colectată până acum, dar care sunt de mare importanță în evaluarea și monitorizarea activității bibliotecilor și activităților de advocacy. Printre indicatorii noi remarcăm: *utilizatori care au beneficiat de servicii moderne de bibliotecă, număr de utilizatori care au beneficiat de instruirii în dezvoltarea competențelor, număr total de participanți la orele de instruire.*

În continuare vom analiza situația privind instruirea utilizatorilor din Sistemul Național de Biblioteci pe tipuri de biblioteci în perioada 2017-2019.

Spre deosebire de alte servicii de bibliotecă, care sunt oferite utilizatorilor (*de ex., împrumut de documente, consultare de documente, servicii de referință, acces Internet, imprimare etc.*), serviciul de dezvoltare a competențelor utilizatorilor are un grup-țintă concret, un scop bine definit, răspunde unor nevoi specifice, urmărește formarea competențelor moderne, este prestat regulat și sistemic, cu o anumită periodicitate.

Tabelul nr. 5. ***Instruirea utilizatorului organizată de Sistemul Național de Biblioteci***

<i>Tip biblioteci</i>	<i>Perioada</i>	<i>Numărul total de ore academice de instruire</i>	<i>Numărul total de participanți la ore de instruire</i>	<i>din care copii până la 16 ani</i>
Naționale	2017	1896	10967	10000
	2018	1482	23583	15083
	2019	1375	17470	13142

Publice teritoriale	2017	69642	139706	86525
	2018	79028	143358	91557
	2019	95874	143259	96734
Din învățământ	2017	9047	94976	67024
	2018	9539	113442	83311
	2019	55491	102983	75067
Specializate	2017	838	72	0
	2018	592	386	0
	2019	414	436	0
Total	2017	81423	245721	163549
	2018	90641	280769	189951
	2019	153154	264148	184943

În anul 2019 bibliotecile din Republica Moldova au livrat 153.154 ore de instruire pentru utilizatori/ non utilizatori, dacă comparăm situația cu anii precedenți observăm o dublare a numărului de ore livrate, iar numărul persoanelor instruite s-a mărit cu 21394.

Din diagramele (1, 2, 3, 4) remarcăm o variație a indicatorilor statistici privind instruirea utilizatorilor și numărului de participanți la orele de instruire de la an la an pe toate tipurile de biblioteci. Analizând rapoartele analitice, am remarcat că în perioada anilor 2017-2018 bibliotecile au livrat sesiuni de instruire de scurtă durată și, evident, numărul de persoane instruite a fost mai mare, iar în anul 2019 au fost organizate sesiuni de instruire cu o durată mai lungă de timp, respectiv și numărul de persoane instruite a fost mai mic.

Diagrama 1. Biblioteci naționale

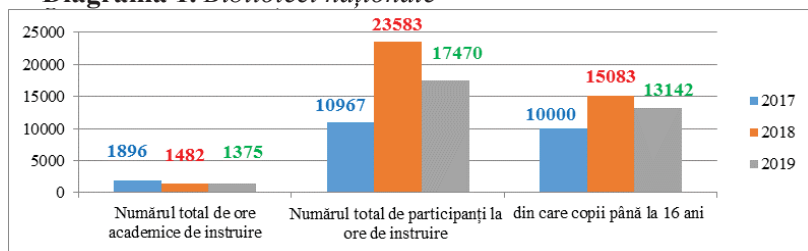

Diagrama 2. Biblioteci publice teritoriale

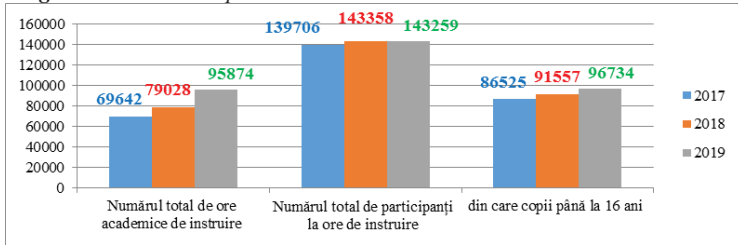

Diagrama 3. Biblioteci din învățământ

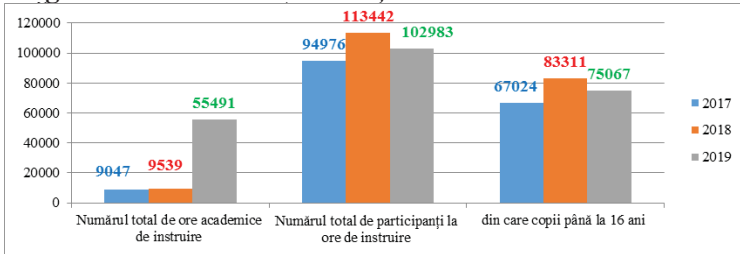
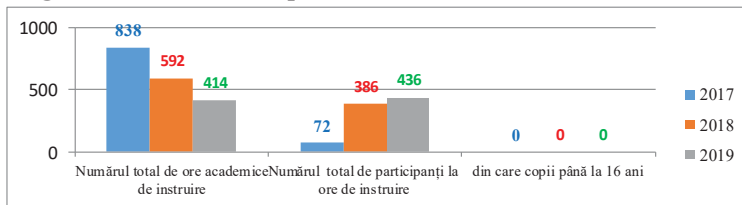

Diagrama 4. Biblioteci specializate

Bibliotecile dezvoltă programe, proiecte, servicii în corespundere cu necesitățile populației din aria de servire care să influențeze promovarea și realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Potrivit analizei informației din rapoartele analitice ale centrelor biblioteconomice și a Raportului statistic centralizator privind activitatea bibliotecilor din Sistemul Național de Biblioteci, conchidem că în anul 2017-2019 bibliotecile au dezvoltat servicii de instruire orientate pe dezvoltarea competențelor utilizatorilor/ non-utilizatorilor:

- **în domeniul culturii informației** (competența de a formula o întrebare de căutare, de a identifica resursele adecvate pentru căutare, de a regăsi și accesa informațiile necesare, de a evalua relevanța și

calitatea informațiilor și a le utiliza în mod critic și etic);

▪ **competențe digitale** (utilizarea calculatorului și Internetului, utilizarea e-serviciilor, vânzare/ cumpărare on-line, programare etc.);

▪ **competențe antreprenoriale** (inițierea/ dezvoltarea/ administrarea unei afaceri etc.);

▪ **competențe de dezvoltare personală** (comunicarea eficientă, abilități de lucru în echipă, managementul timpului, adoptarea unui stil sănătos de viață, ținută și discurs public etc.);

▪ **competențe de angajare în câmpul muncii** (căutarea ofertelor de muncă, elaborarea unui CV/ scrisoare de intenție/ scrisoare de recomandare, prestația la interviul de angajare, cunoașterea prevederilor Codului muncii etc.);

▪ **competențe de comunicare și lingvistice** (învățarea limbilor străine, comunicarea on-line oratorica, cultura comunicării etc.);

▪ **competențe în dezvoltarea culturii lecturii** (gândirea critică, analiza și sinteza textelor lecturate).

La etapa actuală, în plină desfășurare a anului lecturii, prin implicarea tuturor bibliotecilor și realizarea schimbului de experiență prin intermediul rețelelor sociale, trainingurilor profesionale și altor forme de comunicare profesională, bibliotecile pot aduce valoare și transforma comunitățile în corespundere cu cerințele actuale marcate de tehnologii și globalizare.

Specificul Programului Național *LecturaCentral*, ediția a 3-a, 2020 are la bază lectura ca fundament în dezvoltarea personalității, combaterea fenomenului de analfabetism funcțional, un aspect ce ține de includerea inițiativelor educative de dezvoltare și promovare a dimensiunilor Științei Participative, cât și promovarea unui comportament civilizată de ordine și respect al cetățenilor. Toate aceste inițiative sunt gândite și racordate la schimbările sociale, economice, tehnologice, ce au loc în societate și reprezintă idei de dezvoltare a serviciilor de bibliotecă.

Din perspectiva unei imagini de ansamblu a situațiilor statistice privind serviciile de bibliotecă se constată o descreștere în mare măsură a indicatorilor în comparație cu anul 2018. Creșterea numărului de baze de date se datorează bibliotecilor din instituțiile de învățământ, numărul celor din BPT se menține ca în anul 2018. Prin urmare, descreșterea

indicatorilor privind serviciile moderne de bibliotecă analizați poate fi argumentată prin faptul scăderii numărului de utilizatori active, din cauza micșorării numărului populației care migrează în fiecare an. Numărul de activități (culturale, educaționale, științifice) care este în creștere denotă capacitatea bibliotecilor de a dezvolta diverse activități pentru utilizatori.

Ca urmare a analizei serviciilor prestate de bibliotecile publice în anul 2019, ajungem la următoarele constatări:

- Elaborarea studiilor de evaluare a necesităților membrilor comunității;
- Elaborarea unui plan de marketing privind promovarea produselor și serviciilor de bibliotecă;
- Proiectele naționale inițiate de ABRM, de BNRM, de BNC „Ion Creangă”: Educație mediatică, Ora să știm, Programul Național *LecturaCentral*, *CodeLab* etc. îmbunătățesc dezvoltarea serviciilor și contribuie la consolidarea SNB;
- Implicarea în proiecte locale, naționale, internaționale;
- Dezvoltarea parteneriatelor în vederea diversificării serviciilor de bibliotecă;
- Dezvoltarea website-urilor/ blogurilor de bibliotecă;
- Promovarea intensă a bazelor de date în rândul BPT;
- Comunicare eficientă cu fondatorii în vederea funcționării bibliotecii publice în conformitate cu Legea cu privire la biblioteci, dar mai ales oferirea accesului la internet utilizatorilor;
- Diversificarea serviciilor de bibliotecă și replicarea în rețeaua locală;
- Participarea bibliotecarilor la activitățile de formare de nivel național/ departamental/ teritorial.

Referințe bibliografice:

1. DATE statistice comparative privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anii 2017-2019 [online]. [citat 20.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Date%20statistice%20comparative%20privind%20activitatea%20Sistemului%20Național%20de%20Biblioteci%20în%20anii%202017-2019.pdf>
2. DMITRIC, Ecaterina. Resurse, produse și servicii de interes pentru utilizatori: pe marginea rezultatelor în anul 2018 [online]. [Citat 17.04.2020]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/resurse-produse-i-servicii-de-interes-pentru-utiliza->

[tori-pe-margine-rezultatelor-anului-2018-sistemul-naional-de-biblioteci-din-republi-ca-moldova-ecaterina-dmitric](#)

3. LEGEA cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017 [online]. [Citat 03.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/a/Lege-cu-privire-la-biblioteci.pdf>

RAPORT statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2017 [online]. [citat 20.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>

4. RAPORT statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2018 [online]. [citat 20.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>

5. RAPORT statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2019 [online]. [Citat 03.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>

6. REGULAMENT privind serviciile prestate de bibliotecile publice [online]. [Citat 03.04.2020]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120175&lang=ro

7. SISTEMUL Național de Biblioteci din Republica Moldova: Studiu statistic 2017-2018. Chișinău: BNRM, 2019, 59 p. ISBN 978-9975-3361-6-1

UTILIZAREA BIBLIOTECILOR: ANALIZA INDICATORILOR STATISTICI ȘI RELAȚIONALI

Svetlana UCRAINCIUC

E-mail: s.ucrainciuc@bnrm.md,

Imaginea bibliotecii în societate se realizează, în mare măsură, prin comunicarea eficientă cu utilizatorii. Bibliotecile trebuie să devină un spațiu atractiv pentru viața comunității, adoptând o atitudine practică, dinamică, flexibilă, receptivă la nou, facilitând accesul la întregul capital de informații al societății umane.

Conform Legii cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017, se consolidează rolul bibliotecii în societatea modernă prin dezvoltarea acesteia ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor [5].

Pentru a argumenta și a confirma utilitatea bibliotecilor în societate,

vom analiza, în baza indicatorilor statistici și relaționali, activitatea Sistemului Național de Biblioteci (SNB) din Republica Moldova.

Pe parcursul anilor 2017-2019, conform indicatorilor statistici [1], numărul utilizatorilor activi a scăzut nesemnificativ, luând în calcul că și populația Republicii Moldova este în continuă scădere, deci ar trebui să ținem cont de acest fenomen pentru a motiva aceste rezultate: micșorarea populației-țintă duce la scăderea utilizatorilor activi în biblioteci.

Tabelul nr. 1. Utilizatorii activi în dinamică

Anul	2017	2018	2019
Total utilizatori activi	1323.5	1286.3	1271.0
Inclusiv copii până la 16 ani	648.4	638.6	553.7

În anul 2019 de serviciile bibliotecilor au beneficiat 1271,0 mii de utilizatori activi, constituind 47,4% din totalul populației. În comparație cu 2017-2018, numărul de utilizatori activi a scăzut cu 15.3 mii în ultimul an. Utilizatori copii până la 16 ani constituie 553.7 mii în anul 2019, ceea ce reprezintă o descreștere de 13% în comparație cu anii 2017-2018. Este o scădere ce scoate în evidență faptul că copiii vizitează mai rar biblioteca.

Dacă în anii 2017, 2018 micșorarea numărului de utilizatori reprezenta aproximativ 10 mii de utilizatori copii până la 16 ani, atunci în anul 2019 numărul utilizatorilor copii până la 16 ani a scăzut brusc cu 84.9 mii utilizatori [2; 3; 4;].

E nevoie de o comunicare eficientă, de servicii moderne pentru a spori gradul de atractivitate a bibliotecii pentru utilizatorii copii până la 16 ani. Generația tânără, fiind mai flexibilă, caută soluțiile optime pentru a găsi o informație, astfel dă prioritate tehnologiilor informaționale, de aceea este important să valorificăm și să ajustăm activitatea bibliotecilor anume pe acest segment, ținând cont de necesitățile utilizatorilor.

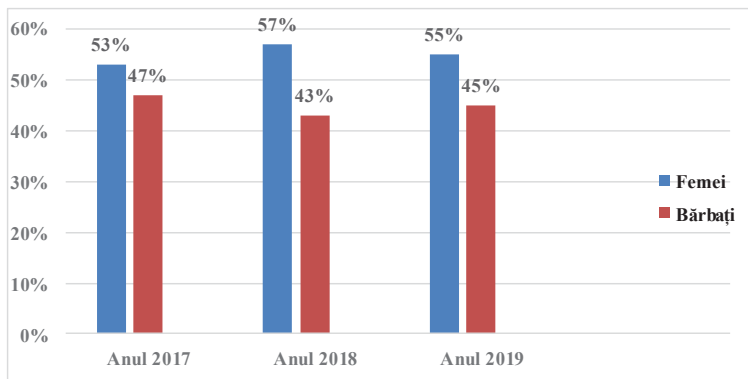
Odată cu formarea competențelor, a culturii informației și a culturii lecturii la utilizatorii copii, ei vor continua să utilizeze serviciile oferite de bibliotecă, contribuind la evoluția lor, dar și la dezvoltarea unei

societăți durabile.

Corelarea utilizării indicatorilor de performanță cu datele statistice trebuie să releve modul în care bibliotecile își îndeplinesc misiunea sa. Mai mult, calculând indicatorii de performanță putem diagnostica, prin compararea datelor de la an la an, performanțele bibliotecilor. Din aceste considerente, vom analiza indicatorii de performanță a utilizatorilor ca procent din populația-țintă.

În anul 2017, utilizatorii activi constituiau 47.6% din populație, în anul 2018 – 47.1%, iar în 2019 numărul utilizatorilor din populația-țintă a crescut până la 48.1%. Aceste cifre confirmă faptul că numărul utilizatorilor a crescut nesemnificativ, dar, luând în calcul exodul masiv al populației Republicii Moldova, aceste date ne argumentează că bibliotecile sunt în continuare centre culturale, de educație și de instruire eficiente pentru comunitate, astfel numărul de utilizatori activi nu se micșorează odată cu scăderea populației-țintă.

Diagrama 1. Repartizarea utilizatorilor activi după sexe

Indicatorii statistici privind repartizarea utilizatorilor după sexe ne arată o diferență de număr dintre utilizatorii de gen feminin și de gen masculin. Femeile utilizează serviciile de bibliotecă mai des decât bărbații în mediu cu 6-10%, astfel în anul 2019 utilizatorii de gen feminin reprezintă 55%, iar utilizatorii de gen masculin 45%.

În anul 2018 utilizatorii de gen feminin au constituit 57% din utiliza-

torii totali și au fost mai mulți cu 14% decât utilizatorii de gen masculin. Pe parcursul anului 2019 s-au dezvoltat noi servicii de bibliotecă cum ar fi: Clubul de robotică, Minecraft, Calculatorul pentru toți, Tânărul foto jurnalist, etc. Și, în consecință, utilizatorii de gen masculin revin la bibliotecă, indicatorii statistici crescând cu 2% în anul 2019.

Bibliotecile consolidează comunitatea, deoarece oamenii vin la bibliotecă pentru a găsi și a partaja informații, pentru a acumula cunoștințe, a aplica experiențele învățate la bibliotecă în viața de zi cu zi. Capacitatea bibliotecii de a atrage utilizatori pentru a le oferi serviciile sale se raportează la numărul de intrări: cu cât sunt mai utile serviciile, cu atât crește numărul intrărilor.

Tabelul nr. 2. Dinamica intrărilor 2017-2019

Anul	2017	2018	2019	Variație(+/-) 2017/2018	Variație(+/-) 2018/2019
Total intrări în bibliotecă	15337.6	13838.9	13294.4	- 1498.7	-544.5
Intrări inclusiv copii până la 16 ani	8051.8	7988.3	7777.6	- 63.5	-210.7

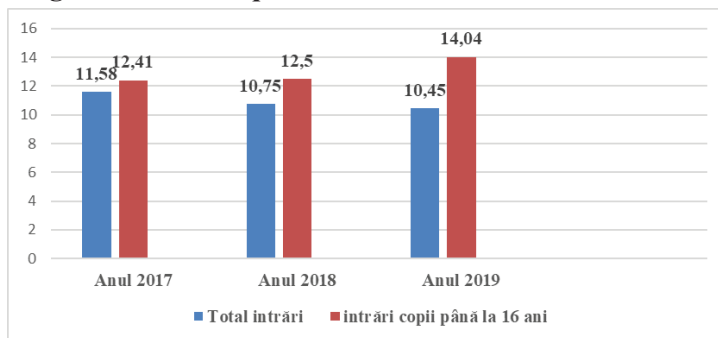
Analizând dinamica intrărilor din tabelul 2, observăm că pe parcursul anilor 2017-2019 se atestă o scădere la toate categoriile de utilizatori. Cea mai mare scădere a intrărilor total se constată în anul 2018 cu o variație de 1498.7 mii intrări total comparativ cu 2019, unde variația este de 544.5 total intrări, de aici rezultă că bibliotecile au oferit servicii mai atractive utilizatorilor săi pe parcursul anului 2019, ceea ce a contribuit la revenirea utilizatorilor în biblioteci [1].

Numărul de intrări copii până la 16 ani s-a micșorat semnificativ în anul 2019 cu 210.7 mii intrări comparativ cu 2018, variația fiind 63.5 mii de intrări copii până la 16 ani, în anul 2018 față de 2017. De obicei acest segment de utilizatori are o atractivitate sporită pentru serviciile de bibliotecă, iar scăderea dramatică a utilizatorilor copii trebuie să ne

atenționeze ca să revizuim și să îmbunătățim activitatea bibliotecilor pentru a avea mai mulți utilizatori activi pe acest segment.

Utilitatea bibliotecilor este reprezentată prin serviciile oferite comunității, iar aceste cifre denotă că bibliotecile, pentru a atrage utilizatori, trebuie să oglindească exact interesele și necesitățile comunității pentru a oferi servicii de calitate tuturor tipurilor de utilizatori.

Diagrama 2. Intrări per utilizatori activi

Corelarea indicatorilor de performanță a intrărilor per utilizatori activi total și intrărilor per utilizatori activi copii până la 16 ani demonstrează că au scăzut nesemnificativ indicatorii de performanță intrări per utilizatori total și au crescut indicatorii de performanță la intrările per utilizatori copii până la 16 ani. Intrările per utilizatori activi copii până la 16 ani sunt în creștere în fiecare an, comparativ cu intrările per utilizatori activi total. Este un rezultat bun, obținut în urma diversificării și inovării serviciilor bibliotecilor care servesc utilizatori copii și sunt argumente care demonstrează că interesul copiilor pentru activitățile organizate de biblioteci este mare, ceea ce îi determină să utilizeze serviciile de bibliotecă.

Valoarea și diversitatea colecțiilor contribuie, în mare măsură, la satisfacerea necesităților informaționale și de lectură ale utilizatorilor, care au vizitat biblioteca pentru a împrumuta diverse tipuri de documente. Numărul de împrumuturi este un indicator reprezentativ în demonstrarea importanței bibliotecilor și a relevanței activității lor pentru utilizatori.

În continuare vom analiza datele statistice în dinamică a împrumuturilor. Se constată că de la an la an împrumuturile scad. Cauzele

sunt multiple: colecțiile nu sunt relevante, n-au fost reînnoite sau sunt depășite din punctul de vedere al conținutului, utilizatorii preferă documente digitizate în detrimentul celor în format tradițional.

Tabelul 3. Dinamica împrumuturilor

Anul	2017	2018	2019	Variație(+/-) 2017/2018	Variație(+/-) 2018/2019
Împrumuturi total	25456.0	24180.2	23039.5	-275.8	-1140.7
Inclusiv în limba de stat	18304.2	17022.4	16917.6	-1281.8	-97.0
Din care copii până la 16 ani	13359.3	10399.8	11892.2	- 2959.5	-1467.1
Inclusiv în limba de stat	12984.8	10074.9	9608.4	- 2909.9	-3376.4

Împrumutul în 2019 a constituit 23039,5 mii, dintre care în limba de stat 16917,6 mii, fiind în scădere cu 1140.7 mii în comparație cu anii 2017, 2018 la împrumuturi total și cu 97.0 la împrumuturi în limba de stat.

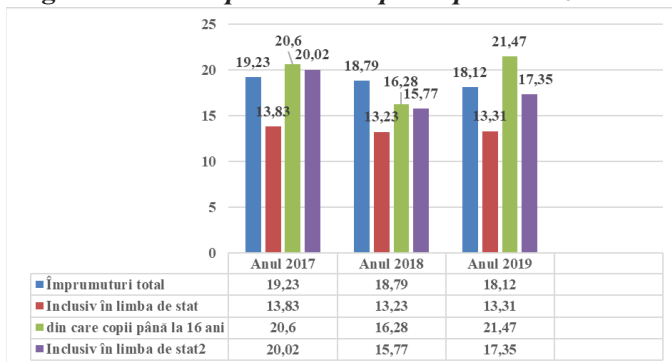
În funcție de necesitățile și interesele utilizatorilor, împrumuturile pentru utilizatorii copii până la 16 ani s-au diminuat cu 2959.5 în 2018 și cu 1467.1 mii împrumuturi total în 2019. Cu toate că cifrele sunt în scădere, împrumuturile din anul 2019 au o dinamică pozitivă față de anul 2018.

Împrumuturile în limba de stat sunt într-o continuă scădere: variația fiind în 2018 de 1281.8 mii împrumuturi și 97.0 mii împrumuturi în 2019. Împrumuturile pentru copii până la 16 ani în limba de stat sunt cele mai scăzute, îndeosebi în anul 2019, variația fiind de 3376.4 mii de împrumuturi.

Cauzele sunt multiple: copiii sunt mai flexibili și preferă lectura în mai multe limbi, odată cu exodul populației, ca regulă pleacă populația tânără, scade numărul de utilizatori copii și respectiv scad și împrumuturile. De aceea e necesar ca bibliotecile să acționeze pentru a îmbunătăți

comunicarea cu utilizatorii și a depista necesitățile lor, dar și a înnoi colecțiile cu cărți relevante în limba de stat. Copiii până la 16 ani sunt viitorii utilizatori ai bibliotecii, de aceea e necesar să le cultivăm gustul lecturii, de cunoaștere și informare prin colecții valoroase.

Diagrama nr. 3 Împrumuturile per cap de utilizatori activi

Indicatorii relaționali ai împrumuturilor per cap de utilizatori activi pentru anii 2017-2019 exprimă numărul total de împrumuturi raportat la utilizatorii activi aflați în aria de servire a bibliotecilor. Între anii 2017-2019 se constată o descreștere de 1,1 împrumuturi per cap de utilizatori activi, iar la împrumuturile per cap de utilizatori activi copii până la 16 ani se atestă o creștere cu 1,5 împrumuturi. Totodată utilizatorii copii până la 16 ani împrumută mai multe cărți decât alte categorii de vârstă.

Împrumuturile în limba de stat total de către utilizatorii activi a crescut de la 70% la 73%, ceea ce confirmă faptul că utilizatorii activi total utilizează resurse informaționale tradiționale, de obicei în limba de stat, iar împrumuturile în limba de stat pentru utilizatori copii până la 16 ani s-au diminuat de la 97% în 2017 la 80% în 2019, ceea ce reflectă dinamismul și opțiunile tinerilor pentru alte tipuri de împrumuturi.

Indicatorii de performanță demonstrează că utilizatorii copii până la 16 ani sunt cei mai fideli cititori după numărul de împrumuturi, iar în anul 2019, scăzând numărul de împrumuturi în limba de stat, a crescut numărul de împrumuturi în alte limbi, ceea ce argumentează interesul de lectură al copiilor pentru cărțile publicate în limbi străine.

Biblioteca modernă se schimbă în permanență, dar politica ei fun-

damentală nu s-a modificat în timp. Cartea, ca întotdeauna, a rămas marca unei biblioteci, de aceea trebuie să valorificăm colecțiile pentru ca utilizatorii să aibă acces la cele mai bune surse de informare sau lectură.

Este necesară diversificarea metodelor și formelor de oferire a serviciilor informaționale/ de lectură, ținând cont de preferințele utilizatorilor, fapt care va contribui la îmbunătățirea indicatorilor de performanță.

Concluzii:

Activitatea bibliotecilor din Republica Moldova este orientată spre realizarea obiectivelor prioritare, stabilite în conformitate cu necesitățile utilizatorilor. Bibliotecile vor rămâne instituții informaționale utile dacă vor fi deschise comunității, de aceea pentru a ajunge la un nou nivel calitativ, care să corespundă scopurilor și obiectivelor societății informaționale, trebuie să fie abordate aspecte cum ar fi:

- elaborarea și aplicarea procedurilor de interacțiune și comunicare între biblioteci și utilizatori, pentru o mai bună înțelegere a schimbărilor necesităților utilizatorilor;

- crearea și dezvoltarea paginilor Web care să conțină informații cu privire la ceea ce pune la dispoziție biblioteca, informația accesibilă într-un catalog online poate determina un utilizator de la distanță să se transforme în utilizator activ, în momentul în care acesta regăsește în catalog documentul care-l interesează, îl determină să meargă la bibliotecă;

- evaluarea necesităților utilizatorilor și a activităților organizate de bibliotecă prin studii de impact;

- orientarea utilizatorilor spre informație/ lectură, indiferent de suportul informațional și independent de localizarea resurselor, biblioteca nu mai oferă acces doar la propriile colecții, ci trebuie să devină o interfață de acces către resurse documentare și informaționale eterogene;

- dezvoltarea, crearea, optimizarea și ajustarea serviciilor de bibliotecă pentru utilizatori, deoarece odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale avem de a face cu o nouă categorie de utilizatori, cu caracteristici specifice, de care trebuie să ținem cont atunci când prestăm servicii;

- formarea și instruirea personalului, pentru a se conforma cu schimbările rapide ale informației și pentru a putea răspunde la necesitățile din ce în ce mai diverse ale utilizatorilor;

- Analiza și sinteza statisticii bibliotecii, din punctul de vedere al

variației numărului de utilizatori activi și corelarea lor cu datele statistice ale intrărilor și împrumuturilor. Se recomandă a fi un punct forte valorificarea acestor date în rapoartele de activitate care pot contribui la promovarea imaginii bibliotecii.

Bibliotecile trebuie să poată demonstra sistematic calitatea și impactul serviciilor asupra comunității, să identifice efectele pe termen lung, precum și recunoașterea utilității și contribuției lor pentru societate, viața economică și bunăstarea individuală.

Dezvoltarea continuă, gradul de vizibilitate al bibliotecii prin promovarea permanentă a activității acesteia, a creșterii și diversificării colecțiilor, a experienței și competențelor acumulate de bibliotecari sunt oportunități de a orienta utilizatorii spre bibliotecă.

Referințe bibliografice:

1. Date statistice comparative privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anii 2017-2019 [online]. [citat 16.08.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Date%20statistice%20comparative%20privind%20activitatea%20Sistemului%20Na%20C8%9Bional%20de%20Biblioteci%20%20C3%AEEn%20anii%202017-2019.pdf>
2. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2017 [online]. [citat 19.08.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
3. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2018 [online]. [citat 19.08.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
4. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2019 [online]. [citat 19.08.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
5. Lege cu privire la bibliotecii: [nr. 160 din 20 iulie 2017]. (Accesat 17.08.2020). Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Lege-cu-privire-la-bibliotecii.pdf>
6. Cebotari, Margareta. Corelația utilizatori – intrări – împrumuturi: indicatori statistici și relaționali. In: Studiu statistic 2017-2018 Coordonat: Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău: BNRM, 2019, pp. 18-27. [citat 14.08.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/situatii%20statistice.pdf>
7. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor” [citat 15.08.2020]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf>

PERSONALUL DE SPECIALITATE DIN CADRUL SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI ÎN LUMINA DATELOR STATISTICE

Ludmila CORGHENCI

E-mail: lcorghenci@bnrm.md

Succesul bibliotecii este condiționat de mai mulți factori de caracter economic, material, tehnologic etc. Indiscutabil însă este faptul că personalul este esența instituției, iar implicarea activă a acestuia este agregatul schimbării și poate garanta succesul profesional.

Astfel, politicile de personal în cadrul bibliotecilor trebuie să fie echilibrate, având la bază studii menite să stabilească problemele existente, soluțiile pentru acestea, axate nu în ultimul rând pe date statistice, indicatori de performanță, recomandări ale autorităților internaționale.

Materialul ce urmează prezintă rezultatele cercetării statistice privind personalul de specialitate din cadrul Sistemului Național de Biblioteci (SNB) prin valorificarea datelor statisticii oficiale pentru anii 2017-2019 (2; 3; 4).

Să urmărim din start evoluția efectivului personalului de specialitate pentru perioada menționată.

Tabelul nr. 1. Număr total personal de specialitate în cadrul SNB

<i>Tip biblioteci</i>	<i>Personal de specialitate</i>			<i>Informaticieni (ingineri, programatori, administratori etc.)</i>		
	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Naționale	224	248	255	11	9	8
Publice Teritoriale	2 085	2 121	2 131	27	28	35
Din învățământ, inclusiv:	1 678	1 688	1 739	23	12	19
▪ <i>din învățământul superior</i>	316	335	377	10	11	16
▪ <i>din centre de excelență, colegii</i>	73	70	71	9	0	1
▪ <i>din școli profesionale</i>	45	41	43	1	0	0
▪ <i>din învățământul general</i>	1 244	1 242	1 248	3	1	2

Specializate	111	110	97	8	9	6
Total	4 098	4 167	4 222	69	58	68

Observăm o scădere continuă a numărului personalului de specialitate din cadrul SNB, fenomen care are un impact negativ asupra realizării obiectivelor primordiale ale instituțiilor. Astfel, în bibliotecile naționale numărul personalului de specialitate în anul 2019 a scăzut cu 1% față de anul 2017 (funcționând permanent 2 biblioteci naționale). În bibliotecile publice teritoriale, cuantumul este la fel de 1%, menționând reducerea numărului de biblioteci în comparație cu anul 2017 cu 12. Numărul personalului de specialitate în bibliotecile din învățământ este la fel în descreștere pe parcursul ultimilor 3 ani. În bibliotecile specializate se observă o creștere nesemnificativă a acestui indicator.

Variabilele numărului de personal din domeniul tehnologiei informației sunt relativ constante, menționând chiar creșterea acestora în cadrul bibliotecilor naționale și din învățământ. Argumentăm această situație prin orientarea prioritară a bibliotecilor către oportunitățile oferite de mediul informațional (servicii online, digitizarea resurselor documentare, acces deschis la informație etc.), care evoluează într-un ritm accelerat.

Scăderea numărului personalului de specialitate din biblioteci în mare parte este determinată de factorii economici, demografici, fiind o reflectare a situației din societate. Pe parcursul anilor 2017-2019 numărul bibliotecilor din cadrul sistemului național s-a redus cu 30. Condițiile noi de salarizare a personalului din biblioteci, în unele cazuri nu sunt aplicate corect, administrația publică locală/ fondatorii, bazându-se pe situația austeră a bugetelor locale. La cele menționate mai sus adăugăm că fenomenul este și rezultatul predominării viziunii ne-favorabile în societate a imaginii bibliotecii și bibliotecarului.

În acest context este importantă orientarea bibliotecilor spre creșterea vizibilității, a transparenței în comunitățile servite, demonstrarea și promovarea datelor de impact.

**Tabelul nr. 2. Număr personal de specialitate
per 1 000 de utilizatori**

<i>Tip biblioteci</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Naționale	13	13	15
Publice Teritoriale	3	3	3
Din învățământ, inclusiv:	4	4	6
▪ <i>din învățământul superior</i>	4	5	4
▪ <i>din centre de excelență, colegii</i>	2	2	2
▪ <i>din școli profesionale</i>	3	3	3
▪ <i>din învățământul general</i>	4	3	3
Specializate	7	6	6
Total în cadrul SNB	3	3	3

În baza datelor din tabelul nr. 2 constatăm următoarele: în cadrul SNB la 1000 de utilizatori revin 3 bibliotecari, acest indicator menținându-se pe parcursul anilor 2017-2019. Cel mai mare număr de personal per 1000 de utilizatori revine bibliotecilor naționale, această situație fiind argumentată prin complexitatea și specificul funcțiilor, atribuite acestora prin cadrul legal și de reglementare național (valorificarea depozitului legal, centru de expertiză și asistență metodologică, funcționarea catalogului național partajat, coordonarea și corelarea activității de cercetare în BȘI etc.) (1, art. 8).

În bibliotecile publice teritoriale acest indicator relațional este stabil pe parcursul anilor 2017-2019, constituind 3 bibliotecari per 1000 de utilizatori.

În bibliotecile din învățământ, numărul personalului de specialitate în anul 2019 se menține la nivelul anului 2018, observând o reducere cu 2 unități în comparație cu anul 2017.

În bibliotecile specializate se observă o creștere nesemnificativă a acestui indicator relațional.

Să analizăm în continuare „încărcătura” per personal de specialitate privind numărul de utilizatori.

Tabelul nr. 3. Număr de utilizatori per cap personal de specialitate

Tip bibliotecă	Număr de utilizatori per cap personal de specialitate		
	2019	2018	2017
Naționale	80	76	67
Publice Teritoriale	368	366	372
Din învățământ, inclusiv:	280	280	285
▪ <i>din învățământul superior</i>	227	211	243
▪ <i>din centre de excelență, colegii</i>	445	464	448
▪ <i>din școli profesionale</i>	326	338	341
▪ <i>din învățământul general</i>	282	287	286
Specializate	137	157	182
Total în cadrul SNB	310	309	313

La 1 ianuarie 2020 unui bibliotecar în cadrul SNB îi reveneau 310 utilizatori. Conchidem asupra majorării acestui indicator relațional pe parcursul anilor 2017-2019 în bibliotecile naționale.

Numărul de utilizatori per cap personal de specialitate în bibliotecile publice teritoriale este în creștere în anul 2019 în comparație cu anul 2018, dar mai mic decât în anul 2017.

În bibliotecile din învățământ, în general, numărul de utilizatori per cap personal de specialitate în anul 2019 se menține la nivelul anului 2018, dar mai mic decât în anul 2017. *Bibliotecile din centre de excelență și colegii prezintă cel mai mare număr de utilizatori per cap personal de specialitate în cadrul SNB*, acest indicator fiind în descreștere în comparație cu anii 2017 și 2018. În bibliotecile din învățământul superior numărul de utilizatori per cap personal de specialitate în anul 2019 este în creștere în comparație cu anul 2018, dar nu a atins nivelul anului 2017. În bibliotecile din învățământul general numărul de utilizatori per cap personal de specialitate în anul 2019 este în descreștere în comparație cu anii 2017 și 2018.

În continuare vom urmări starea de lucruri în cadrul SNB privind *nivelul de studii al personalului de specialitate*. Studiile superioare și medii de specialitate, în mod deosebit de profil, oferă posibilități sporite de autorealizare și integrare profesională, asigură o angajare sigură în câmpul muncii, contribuind la dezvoltarea competențelor prin formarea continuă și acces real la posturi de muncă mai plătite.

Tabelul nr. 4. Personalul de specialitate în funcție de nivelul de studii

Tip bibliotecă	Cu studii superioare						Cu studii profesional-tehnice și generale					
	total			inclusiv cu studii în BȘI			Total			inclusiv cu studii în BȘI		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Naționale	193	214	224	83	87	94	31	34	31	3	4	6
Publice Teritoriale	1 051	1 057	1 002	429	437	456	1 034	1 064	1 129	476	495	514
Din învățământ	1 154	1 136	1 217	408	418	406	524	555	580	186	169	199
Specializate	101	108	88	98	99	65	10	7	12	7	6	10
Total	2 499	2 815	2 531	1 018	1 041	1 021	1 599	1 660	1 752	672	674	729

La 1 ianuarie 2019 la nivelul SNB personalul de specialitate cu studii superioare în domeniu constituie doar **25%** (totalul cu studii superioare constituind **61%**, corespunzător cu studii superioare în alte domenii decât BȘI – **36%**). Pentru alte tipuri de biblioteci situația este prezentată după cum urmează: în bibliotecile naționale personalul de specialitate cu studii superioare în domeniu constituie 37% (total cu studii superioare – 86%), în bibliotecile publice teritoriale – 21% (total cu studii superioare – 50%), în bibliotecile din învățământ – 24% (total cu studii superioare – 69%), în cele specializate – 88% (total cu studii superioare – 91%).

Privind personalul cu studii medii de specialitate, prezentăm următoarea situație, la fel datele fiind calculate la 1 ianuarie 2020. La nivelul SNB personalul de specialitate cu studii medii (și generale) în domeniu constituie **16%**. În bibliotecile naționale personalul de specialitate cu studii medii de specialitate în biblioteconomie și științe ale informării constituie 1% (total cu studii medii de specialitate/ generale – 14%), în bibliotecile publice teritoriale – 23% (total cu studii medii de specialitate/ generale – 50%), în bibliotecile din învățământ – 11% (total cu studii medii de specialitate/ generale – 31%), în cele specializate – 6% (total cu studii medii de specialitate/ generale – 9%).

Conchidem că în cadrul SNB (la 1 ianuarie 2020) quantumul personalului de specialitate cu studii superioare în BȘI a crescut cu 1% în comparație cu anul 2017 (24%), această situație fiind abordată în contextul scăderii continue a numărului total de personal. Quantumul personalului de specialitate cu studii superioare în BȘI este menținut

la nivelul anului 2017 în bibliotecile naționale (pentru acest tip menționând reducerea totalului de personal cu studii superioare cu 2%), în bibliotecile publice teritoriale (pentru acest tip menționând reducerea totalului de personal cu studii superioare cu 3%). În bibliotecile din învățământ la 1 ianuarie 2020 avem o creștere a numărului de personal cu studii superioare în BȘI cu 1%, totalul acestei categorii de personal rămânând la nivelul anului 2017. O situație mai specifică este evidențiată pentru bibliotecile specializate: în comparație cu anul 2017 se constată o creștere cu 21% a numărului personalului cu studii în BȘI și o creștere cu 1% a totalului de personal cu studii superioare.

Analiza statistică de mai sus relevă importanța/ necesitatea implicării bibliotecilor în susținerea învățământului superior de profil prin politici instituționale funcționale, care le-ar orienta spre „valorificarea” celor 16% de personal cu studii medii de specialitate în domeniu, a celor 36% de personal cu studii superioare în alte domenii decât BȘI. La fel, bibliotecile trebuie să se implice în promovarea profesiei de bibliotecar prin campanii, organizare de întâlniri în comunități (îndeosebi în școli) cu reprezentanți notorii din domeniu, cadre didactico-științifice din universități.

Valoarea resurselor umane, având o pregătire de bază în domeniul BȘI, poate și trebuie să sporească. Este un lucru necesar pentru beneficiul atât al bibliotecilor, cât și al personalului, cel din urmă devenind mai eficient în posturi.

Important pentru evaluarea nivelului de cunoștințe și de aptitudini profesionale ale personalului de specialitate din biblioteci este *analiza statistică a deținerii categoriilor de calificare*, atribuite o dată la 5 ani, urmare a supunerii atestării. Atestarea personalului de specialitate din biblioteci este *benevolă* pentru obținerea categoriei de calificare și *obligatorie* pentru confirmarea categoriei deținute. Creând un cadru motivațional pentru dezvoltarea profesională, realizarea potențialului, reușita în carieră, deținerea categoriei de calificare determină și cuantumul salariului de funcție, motivând și material personalul de specialitate.

**Tabelul nr. 5. Personalul de specialitate –
deținători de categorii de calificare**

Tip biblioteci	2019				2018				2017			
	total	din care categoria			total	din care categoria			total	din care categoria		
		superi- oară	1-a	a 2-a		superi- oară	1-a	a 2-a		superi- oară	1-a	a 2-a
Naționale	105	22	45	38	108	29	52	27	125	31	57	37
Publice Teritoriale	1005	68	397	540	1035	68	350	617	1026	69	356	601
Din învățământ	597	243	295	59	631	55	274	302	681	289	312	80
Specializate	37	11	23	3	41	5	21	15	43	4	19	20
Total	1744	344	760	640	1815	157	697	961	1875	393	744	738

Conform datelor statisticii oficiale, la 1 ianuarie 2020, circa 43% din personalul de specialitate din cadrul SNB dețineau categoria de calificare. Din totalul personalului de specialitate 8% dețin categoria de calificare superioară, 19% – categoria 1-a, 16% – categoria a 2-a.

În anul 2018, numărul total al personalului de specialitate care deținea categoria de calificare constituia 44%. Din totalul personalului de specialitate 4% dețineau categoria de calificare superioară, 17% – categoria 1-a, 23% – categoria a 2-a.

Pentru anul 2017 constatăm următoarea situație: numărul total al personalului de specialitate care deținea categoria de calificare constituia 44%. Din totalul personalului de specialitate 9% dețineau categoria de calificare superioară, 18% – categoria 1-a, 17% – categoria a 2-a.

Deci, pe parcursul ultimilor 3 ani numărul total al personalului de specialitate, care deținea categoria de calificare, se menține între 43-44%. Pentru anul 2019 menționăm o creștere a numărului personalului care deținea categoria de calificare superioară în comparație cu anul 2018 (cu 4%) și o descreștere față de anul 2017 (cu 1%). Numărul personalului care deținea categoria de calificare 1-a a crescut în anul 2019 cu 2% față de anul 2018, iar pentru categoria a 2-a s-a micșorat cu 7%.

Analiza comparată a numărului personalului de specialitate care dețin categoria de calificare relevă încă o dată fluctuația angajaților în biblioteci, de motivarea prin politicile de remunerare a muncii, lipsa unor politici de formare profesională a personalului care ar susține și stimula interesul pentru recalificare a personalului cu studii în alte domenii decât BȘI etc.

În final conchidem că evoluțiile mediilor impun personalului de specialitate din biblioteci obligația de a se adapta la acestea, perfecționându-se și dezvoltând noi abilități. În același timp, se vor remarca acele biblioteci care vor susține personalul în acest sens și vor oferi oportunități de formare continuă.

Recomandăm managerilor centrelor biblioteconomice din cadrul SNB să valorifice anual datele statistice și indicatorii de performanță/relaționali privind personalul de specialitate din rețele și instituții, determinând prioritățile politicilor de personal, comparând situația concretă cu tendințele de nivel național.

Referințe bibliografice:

1. LEGE cu privire la biblioteci: [nr. 160 din 20 iulie 2017]. [citată 17 martie 2020]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371219>
2. Raport statistic centralizator. Sistemul Național de Biblioteci în anul 2017. [citată 13 aprilie 2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
3. Raport statistic centralizator. Sistemul Național de Biblioteci în anul 2018. [citată 13 aprilie 2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
4. Raport statistic centralizator. Sistemul Național de Biblioteci în anul 2019. [citată 13 aprilie 2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>

INSTRUIREA PERSONALULUI DE SPECIALITATE DIN BIBLIOTECILE REPUBLICII MOLDOVA PRIN PRISMA INDICATORILOR STATISTICI

Lilia POVESTCA

E-mail: lpovestca@bnrm.md

Provocările mediilor interne și externe impun specialistului din domeniul informației cunoștințe și deprinderi noi. Actualizarea permanentă a competențelor profesionale devine o condiție indispensabilă pentru profesionalismul personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Moldova. Există opinii conform cărora bibliotecarul trebuie să reînnoiască anual circa 5% de cunoștințe teoretice și aproximativ 20% de

competențe profesionale. Într-un interviu, Jean Michel, specialist din Franța, afirma: „paradigmele se schimbă rapid, metodele și instrumentele la fel. Trebuie actualizate cunoștințele, este nevoie să dobândești în permanență altele noi. S-ar putea imagina la ora Internet-ului ca specialiștii să-și continue munca cu instrumentele anilor ‘60 sau să rămână „fixați” la schema învățată în instituția de învățământ, odată pentru totdeauna, la vârsta de 20-25 de ani?” [4, p. 15].

Sistemul Național de Biblioteci (SNB) devine adept al conceptului instruirii continue, investind în acest sens eforturi intelectuale și materiale, elaborând și implementând politici și programe. Comunitatea profesională a conștientizat faptul că instruirea și munca trebuie abordate simultan. Instruirea personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Moldova este un proces planificat de modificare și dezvoltare a competențelor prin învățare cu scopul obținerii nivelului dorit de performanță în activitatea desfășurată care cuprinde următoarele reperi metodologice:

- a instrui oamenii cu gândire flexibilă, să nu fie afectați de schimbare;
- anticipare, nu doar adaptare;
- reînnoirea continuă a cunoștințelor;
- acceptarea instruirii pentru întreaga viață;
- capacități de gestionare a informației;
- interdisciplinaritate;
- mobilitatea individului prin atribuirea diverselor roluri;
- creativitate, inovație și liberă inițiativă [2, p. 91].

În *Codul Educației al Republicii Moldova* finalitățile educaționale sunt formulate în termeni de competențe: „educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică” [1, p.17]. Formarea competențelor personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Moldova poate fi realizată prin:

Educație formală – ansamblul acțiunilor didactice și pedagogice proiectate instituțional prin structuri organizate sistemic, pe niveluri și cicluri de studii, în cadrul unui proces de instruire realizat cu rigurozitate, în timp și spațiu;

Educație nonformală – ansamblul acțiunilor instructive proiectate

și realizate într-un cadru instituționalizat extra-școlar, constituit ca o punte între cunoștințele asimilate la lecții și cunoștințele acumulate în contextul educației informale;

Educație informală – ansamblul influențelor instructive și pedagogice exercitate spontan și continuu asupra individului în familie, în localitate, în cartier, în stradă, în (micro)grupuri sociale, în mediul social (cultural, profesional, economic, religios etc.), în comunitate (națională, zonală, teritorială, locală) și prin mass-media.

Desfășurarea procesului de instruire necesită o bună organizare și planificare. Procesul de instruire cuprinde următoarele elemente:

- *subiecții supuși instruirii* – aceștia sunt personalul de specialitate din Sistemul Național de Biblioteci. În procesul de instruire se face o investigare obiectivă a nivelului de pregătire pe care îl au subiecții (studii, grad de calificare, stagiul, tip de bibliotecă etc.);

- *programul de formare* presupune transpunerea eficientă a programelor în ore de instruire, activități, ateliere, cursuri, workshop-uri, cu alte cuvinte reprezintă activitatea centrală a formatorilor;

- *activitățile de instruire* presupun diversificarea activităților tradiționale și aplicarea formelor noi sub influența tehnologiilor informaționale în scopul de a interacționa cu colegii, de a activa în grup, de a investiga individual, adică de a se implica în procesul formării sale;

- *formator* sau „organizator de instruire” este subiectul care transmite cunoștințe notorii din domeniul prin intermediul centrelor de formare;

- *resursele instruirii* – manuale, reviste, prezentări, mijloace informatice, suport tehnic, soft-uri specializate;

- *evaluarea* rezultatelor instruirii prin teste, activități practice, cercetări individuale, chestionare etc., care servesc puncte de plecare pentru un proces educațional „nou”, cu o eficiență sporită de dezvoltare a competențelor profesionale ale bibliotecarilor.

La etapa actuală dezvoltarea profesională și recalificarea profesională sunt formele de bază ale instruirii profesionale continue. Pe parcursul anilor 2017-2019 au fost aplicate diverse forme de instruire continuă ale personalului de specialitate:

- perfecționarea profesională care vizează îmbogățirea cunoștințelor, dezvoltarea aptitudinilor, deprinderilor necesare pentru desfășurarea unui nou tip de activitate profesională și obținerea de noi calificări;

- actualizarea cunoștințelor teoretice și practice, dobândirea de noi competențe în conformitate cu cerințe moderne (seminare educaționale, cursuri, ateliere de lucru, laboratoare de creație, școli de experiență inovatoare etc.);
- aplicarea în practică a cunoștințelor obținute ca urmare a pregătirii teoretice sau asimilării experienței inovatoare;
- actualizarea operativă a cunoștințelor prin canalele de instruire nonformale (conferințe, seminare, mese rotunde, jocuri, concursuri, seminare web, colocvii, excursii profesionale, inclusiv internaționale etc.) [8, p. 27].

Articolul 27 „Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci” din *Legea cu privire la biblioteci* din 20.07.2017 [3] prevede asigurarea acesteia în cadrul centrelor de formare profesională, din contul alocațiilor bugetare, precum și din veniturile colectate, prin educația formală, nonformală și informală.

În perioada 2017-2019 personalul de specialitate din toate tipurile de biblioteci au participat la ore de instruire organizate de diferiți prestatori de formare continuă:

Departamentul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova. În contextul educației formale, Departamentul a oferit o serie de cursuri tematice de scurtă durată pentru bibliotecarii din toate tipurile de biblioteci. Formarea continuă poate fi realizată prin: calificare, perfecționare, specializare, obținerea unei calificări suplimentare, recalificare;

Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Conform prevederilor Regulamentului de organizare și funcționare a Centrului, acesta are misiunea de a organiza activitatea educațională continuă pentru personalul instituțiilor bibliotecare, în contexte formale și nonformale, a coordona și a sprijini metodologic activitățile de formare continuă la nivelul structurilor similare din țară în conformitate cu cerințele legale în vigoare. Personalul de specialitate a obținut cunoștințe profesionale la subiectele: cadru de reglementare și standardizare a activității de bibliotecă; tehnologii informaționale în promovarea lecturii; crearea istoriilor digitale; conservarea documentelor, tehnologii de restaurare; tehnologii informaționale în promovarea lecturii; statistică și evaluare a activității de bibliotecă; descrierea

bibliografică analitică în regim automatizat etc;

Centrul de Excelență și Formare din cadrul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” a oferit programe de instruire personalului de specialitate din bibliotecile pentru copii și școlari din țară. Acesta a beneficiat de diverse instruirii în utilizarea tehnologiilor informaționale, preponderent a tabletelor, de laboratoare de studiu și ateliere de creație;

Centrul Național de Excelență Profesională a Bibliotecarilor din Republica Moldova a implicat și antrenat bibliotecari din toate rețelele în activități de formare continuă nonformală. Personalul de specialitate din biblioteci a frecventat cursuri de advocacy, comunicare instituțională în biblioteci, gestiunea financiară a bibliotecilor, gestiunea resurselor umane, mijloace de comunicare web, legislația de bibliotecă etc;

De asemenea, personalul de specialitate a beneficiat de programe educaționale ale *Centrelor de Excelență Regionale*, constituite în structurile centrelor biblioteconomice teritoriale.

În continuare vom analiza situația privind instruirea personalului de specialitate din Republica Moldova în perioada 2017-2019 [5; 6; 7]. Conform datelor statistice (vezi Tabel nr. 1) privind instruirea realizată de instituție deducem:

- pe parcursul acestei perioade bibliotecile din Republica Moldova nu au oferit instruire formală pe baza cursurilor autorizate/ acreditate;
- a scăzut semnificativ, cu 14581, numărul de participanți la instruirea non-formală;
- numărul total de ore de instruire non-formală a personalului în medie a constituit 29254 de ore academice;
- numărul de ore de participare la acțiunile de instruire non-formală per angajat este egal cu 7;
- personalul de specialitate a dedicat din timp instruirii non-formale (%):
 - ✓ în anul 2017 – 38%;
 - ✓ în anul 2018 – 34%;
 - ✓ în anul 2019 – 37%;
- în mediu personalul de specialitate a utilizat 36% din timp pentru instruirea non-formală pe parcursul anilor 2017-2019.

Tabelul nr. 1. Instruirea personalului realizate de instituție

Tip bibliotecă	Perioada	Instruirea non-formală a personalului realizată de bibliotecă		Instruirea formală realizată de bibliotecă pe baza cursurilor autorizate/ acreditate	
		nr. total de ore	nr. total participanți	nr. total de ore	nr. total participanți
Naționale	2017	362	525	0	0
	2018	6773	948	0	0
	2019	4444	301		
Publice Teritoriale	2017	28258	11449	0	0
	2018	18019	12716	0	0
	2019	18745	598		
Din învățământ	2017	2079	3303	0	0
	2018	2344	2383	0	0
	2019	5542	649		
Specializate	2017	63	539	0	0
	2018	16	260	0	0
	2019	1119	178		
Total	2017	30762	15816	0	0
	2018	27152	16307	0	0
	2019	29850	1726	0	0

Concomitent a fost analizată situația statistică privind instruirea personalului de specialitate din SNB realizată în afara instituției în perioada 2017-2019. Datele din Tabelul nr. 2 ne indică următoarele:

- a scăzut cu 61842 numărul de ore de instruire non-formală organizate de alte biblioteci sau centre;
- a crescut cu 39334 numărul de ore de instruire formală realizate de alte instituții autorizate/ acreditate;
- numărul total de participanți la acțiuni de instruire non-formală organizate de alte biblioteci sau centre a rămas practic același, în medie 2903;
- a crescut cu 346 de participanți la acțiuni de instruire formală realizate de alte instituții autorizate/ acreditate;
- numărul de ore de participare la acțiunile de instruire non-formală per angajat:
 - ✓ în anul 2017 este egal cu 58;
 - ✓ în anul 2018 este egal cu 50;

- ✓ în anul 2019 este egal cu 37.
- personalul de specialitate a dedicat din timp acțiunilor de instruire non-formale organizate de alte biblioteci sau centre (%):
 - ✓ în anul 2017 – 21%;
 - ✓ în anul 2018 – 17%;
 - ✓ în anul 2019 – 14%.
- personalul de specialitate a utilizat din timp pentru acțiunile de instruire formale realizate de alte instituții autorizate/ acreditate (%):
 - ✓ în anul 2017 – 3%;
 - ✓ în anul 2018 – 2,5%;
 - ✓ în anul 2019 – 8%.

Tabelul nr. 2. Instruirea personalului în afara instituției

Tip bibliotecă	Perioada	Acțiuni de instruire non-formală organizate de alte biblioteci sau centre		Acțiuni de instruire formală organizate de alte biblioteci sau centre		Acțiuni de instruire formală realizate de alte instituții autorizate/ acreditate	
		nr. total de ore	nr. total participanți angajați	nr. total de ore	nr. total participanți angajați	nr. total de ore	nr. total participanți angajați
Naționale	2017	1129	27	0	0	672	16
	2018	1453	48	0	0	792	11
	2019	664	26			3780	48
Publice Teritoriale	2017	152710	2118	0	0	7336	151
	2018	111007	1699	0	0	8496	131
	2019	84403	1667			28283	263
Din învățământ	2017	17361	780	0	0	15631	84
	2018	26239	983	0	0	10642	153
	2019	24371	1239			30782	238
Specializate	2017	452	27	0	0	62	2
	2018	199	47	0	0	270	4
	2019	372	50			190	10
Total	2017	171652	2952	0	0	23701	253
	2018	138898	2777	0	0	20200	299
	2019	109810	2982	0	0	63035	559

„Formularul statistic 6c privind activitatea bibliotecilor publice”, începând cu anul 2019, prevede calcularea unui nou indicator privind numărul personalului de bibliotecă care a participat la cel puțin o activitate de educație formală sau non-formală pe parcursul anului de referință. Aceste date ne vor oferi informații despre conștientizarea, atitudinea și participarea personalului de specialitate din toate tipurile de biblioteci la activitățile educaționale organizate de prestatorii de formare profesională continuă. În continuare vă prezentăm situația statistică (vezi Tabelul 3) pentru anul 2019.

Tabelul nr. 3. Numărul participanților la cel puțin o activitate de educație formală/ nonformală

<i>Tip bibliotecă</i>	<i>Total personal</i>	<i>Nr. participanți la cel puțin o activitate</i>
Naționale	224	170
Publice Teritoriale	2085	1799
Din învățământ	1678	1394
Specializate	111	104
Total	4098	3467

Analizând situația participării personalului la cel puțin o activitate educațională, pe fiecare tip de bibliotecă, deducem următoarele:

- din totalul de 224 personal de specialitate din biblioteci naționale, 54 angajați nu au participat la nicio activitate educațională;
- din totalul de 2085 personal de specialitate din Bibliotecile Publice Teritoriale, 286 angajați nu au participat la nicio activitate educațională;
- din totalul de 1678 personal de specialitate din Bibliotecile publice din învățământ, 284 angajați nu au participat la nicio activitate educațională;
- din totalul de 111 personal de specialitate din Bibliotecile specializate doar 7 angajați nu au participat la nicio activitate educațională;
- din totalul personal de specialitate 4098, conform datelor statistice, de la 1 ianuarie 2020, din bibliotecile Republicii Moldova, 631 de angajați nu au participat la nicio activitate educațională organizată atât la nivel de instituție, cât și în afara ei, pe parcursul anului 2019.

Diagrama 1. Situația privind implicarea personalului de specialitate în activități educaționale

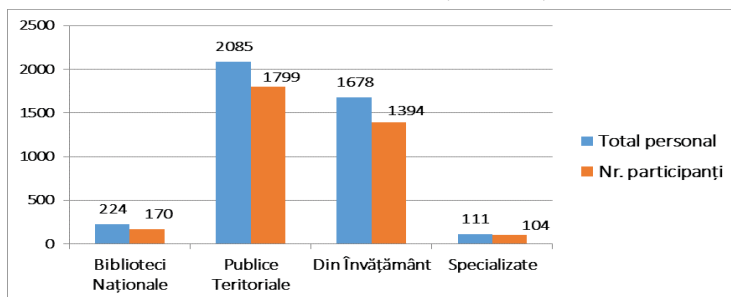
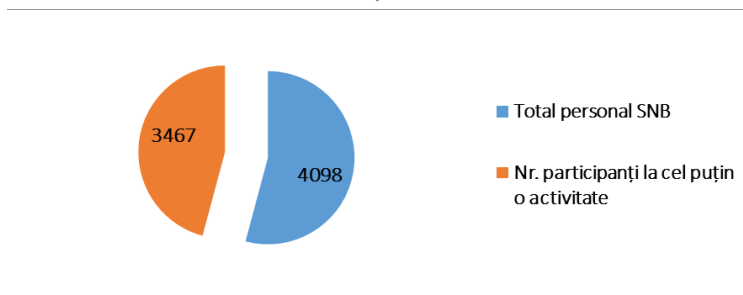

Diagrama 2. Situația participării la cel puțin o activitate educațională în anul 2019

În baza analizelor concluzionăm:

În anul 2019 au participat 85% din totalul de personal de specialitate la cel puțin o activitate educațională formală/ non-formală. A scăzut semnificativ, cu 92%, numărul de participanți la instruirea non-formală realizate de instituție. Prestatorii de programe educaționale au oferit în mediu 29254 de ore de instruire non-formală pentru personalul de specialitate care a participat la instruire. La rândul său numărul de ore de participare la acțiunile de instruire non-formală per angajat este egal cu 7.

Pe parcursul anilor 2017-2019 în medie personalul de specialitate a utilizat 36% din timp pentru instruirea non-formală la nivel de instituție; 17% a dedicat din timp acțiunilor de instruire non-formale organizate de alte biblioteci sau centre. A crescut cu 5% din timpul utilizat pen-

tru acțiunile de instruire formale realizate de alte instituții autorizate/acreditate. Remarcăm o descreștere a numărului de ore de participare la acțiunile de instruire non-formală per angajat de la 58 la 37 în anul 2019. Numărul total de participanți la acțiuni de instruire non-formală organizate de alte biblioteci sau centre a rămas practic același, în medie 2903 de persoane.

În baza acestor date remarcăm că este necesar un sistem educațional optim în domeniu, iar personalul de specialitate din Republica Moldova să fie antrenat activ în acțiuni de instruire continuă în scopul modernizării cunoștințelor și deprinderilor profesionale. Participarea angajaților tuturor tipurilor de biblioteci în activități de instruire va oferi posibilitatea de a însuși noi cunoștințe și metode de muncă. Personalul fără studii de specialitate are nevoie de recalificare profesională, iar restul personalului – de dezvoltare profesională regulată și promptă. La fel, se recomandă o revizuire completă a competențelor profesionale ale bibliotecarilor, dictate de necesitatea asimilării tehnologiilor digitale, sociale și de comunicare.

Referințe bibliografice:

1. Codul educației al Republicii Moldova: nr. 152 din 17.07.2014. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 319-324, 24 oct., pp. 17-52.
2. CORGHENCI, Ludmila. *Bibliotecarul și Biblioteca: aspecte ale eficienței profesionale*. Chișinău: Epigraf SRL, 2009. 112 p. ISBN 978-9975-947-83-1.
3. Lege cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. In: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315, 18 august, pp. 141-147.
4. MARINESCU, Nicoleta. *Dezvoltarea profesională biblioteconomică: culegere de interviuri, articole, comunicări, proiecte*. Iași: Princeps Edit, 2007. 155 p. ISBN 978-973-1783-44-4.
5. *Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2017* [online]. [citat 13.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
6. *Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2018* [online]. [citat 13.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
7. *Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2019* [online]. [citat 13.04.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
8. КУЗНЕЦОВА, Т. Я. Дополнительное профессиональное библиотечно-информационное образование: концептуально-методологические основы и механизмы формирования системы. В: *Научные и технические библиотеки*. 2018, nr. 5, с. 25-35. ISSN 0130-9765.

BIBLIOTECILE PUBLICE TERITORIALE ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR DE CULTURĂ

Svetlana UCRAINCIUC

E-mail: s.ucrainciuc@bnrm.md

Calitatea culturii este unul din indicatorii importanți ai calității vieții. Orice transformări economice sunt inefficiente fără a satisface pe deplin nevoile culturale ale comunității. Transformările esențiale sunt imposibile fără un nivel cultural suficient al oamenilor care le realizează. Cultura devine un simbol al dezvoltării societății, al gestiunii adecvate a acesteia și este asociată, la nivel global, cu conceptul de dezvoltare durabilă.

Eficiența programelor culturale și a strategiilor implementate sunt mai viabile dacă se ghidează pe informații obiective, de aceea, ca o argumentare a deciziilor luate în domeniul politicilor culturale și o evaluare a măsurilor luate, trebuie să ținem cont de statisticile oficiale.

Formarea unui sistem obiectiv de evaluare a performanței activităților în domeniul culturii este destul de complex și se axează pe mai multe criterii, deoarece sfera culturii este extrem de mozaică și cuprinde activitățile unei game largi de instituții, serviciile cărora le sunt specifice.

Dezvoltarea sferei de cultură, disponibilitatea instituțiilor și evenimentelor culturale pentru populație, calitatea evenimentelor culturale, calitatea organizării serviciilor în instituțiile culturale, utilitatea instituțiilor culturale pentru populație și serviciile prestate utilizatorilor — toate sunt individuale pentru fiecare instituție în parte, cu toate acestea ele au și similitudini cum ar fi: localurile, serviciile, activitățile culturale, educaționale și științifice, spectatorii/utilizatorii, personalul de specialitate, proiectele.

Bibliotecile Publice Teritoriale (BPT) și Casele de Cultură (CC) sunt instituțiile-pilastru și temeiul culturii pentru comunitate: ele sunt cele mai reprezentative ca număr de localuri, dispun de servicii complexe, deseori sunt unicele instituții culturale din mediul rural. Numărul predominant al acestora în comparație cu alte instituții de cultură, serviciile diversificate oferite, în majoritatea lor gratuite, deschid oportunități

pentru toate categoriile sociale în toate localitățile Republicii Moldova. Din aceste considerente este necesar de a studia activitatea și impactul acestor instituții culturale în societate.

Tabelul nr. 1 Numărul instituțiilor de cultură în dinamică

Biblioteci Publice Teritoriale			Case de Cultură		
Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
1338 instituții	1334 instituții	1326 instituții	1219 instituții	1216 instituții	1216 instituții

Datele statistice privind BPT și CC ne demonstrează că aceste instituții dețin cele mai multe localuri în comparație cu celelalte instituții de cultură, argumentând importanța acestor instituții ca loc de studiu, întâlniri, centre de educare și instruire.

Cu regret, fenomenul reducerii instituțiilor culturale ia amploare de la an la an, astfel pe parcursul anilor 2017-2019 s-a redus numărul CC cu 3 instituții și numărul BPT cu 8 instituții.

Situația statistică este diferită în mediul urban, unde se atestă o îmbunătățire în comparație cu mediul rural. Conform datelor statistice ale Biroului Național de Statistică (BNS), constatăm că numărul BPT în localități urbane este într-o creștere cu 2 instituții, la fel și numărul CC crește cu încă o instituție de cultură. Micșorarea numărului de instituții se confirmă în mediul rural și aceste reduceri vor avea un impact negativ asupra comunităților pe care le servesc, luând în calcul și faptul că în mediul rural bibliotecile și casele de cultură sunt unicele centre de cultură; teatrele, muzeele, cinematografele activează preponderent în mediul urban.

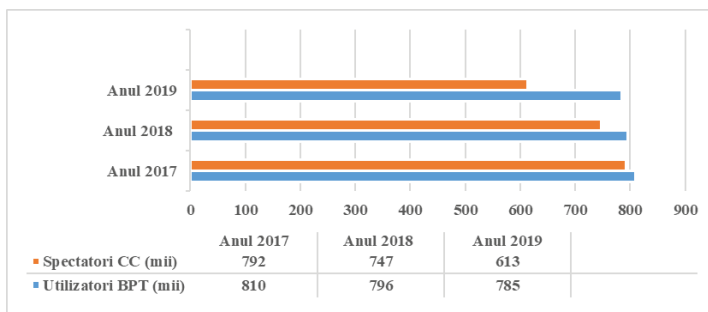
Tabelul nr. 2 Biblioteci Publice Teritoriale și Case de Cultură pe medii

Anul	Biblioteci Publice Teritoriale			Case de Cultură		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Localități urbane	154	155	156	80	80	81
Localități rurale	1184	1179	1170	1139	1136	1135

Din totalul BPT, 88% reprezintă bibliotecile din mediul rural și 22% – bibliotecile din mediul urban în comparație cu CC, unde 97% sunt instituții din mediul rural și 7% din cel urban. Cifrele scot în evidență faptul că activitatea CC este centrată mai mult în localitățile sătești spre deosebire de BPT. Constatăm că prioritățile, strategiile CC trebuie modelate și orientate preponderent pe necesitățile populației rurale.

Gradul de utilitate, valoarea unei instituții o reprezintă comunitatea care beneficiază de serviciile oferite de instituțiile de cultură, astfel în dependență de numărul de utilizatori/ spectatori putem identifica cât de necesare, avantajoase sunt instituțiile vizate și ce oportunități deschid pentru fiecare persoană din comunitate la servicii diverse: culturale, de informare, de instruire, de agrement, etc.

Diagrama nr.1 *Indicatori ai numărului de utilizatori/ spectatori în dinamică*

Analizând indicatorii statistici ai numărului de utilizatori/ spectatori în dinamică pentru anii 2017-2019, observăm o scădere cu 25 de mii de utilizatori la BPT și cu 179 de mii de spectatori la CC. Micșorarea numărului de spectatori ai CC este cu 154 de mii mai mare decât utilizatorii BPT. Dacă la biblioteci micșorarea nu este atât de concludentă, atunci la CC, în anul 2019, este semnificativă și trebuie să fie un semnal de alarmă pentru Autoritățile Publice Locale (APL), pentru administratori și specialiști ai CC pentru a redresa situația, a observa și a identifica problemele, ca ulterior, să realizeze schimbări calitative, contribuind la activitatea lor de mai departe.

Conform indicatorilor statistici numărul de utilizatori/ spectatori pe

localități urbane și rurale, la BPT urbane atestăm o creștere de 2 mii de utilizatori, la BPT rurale indicatorii sunt în scădere cu 27 de mii de utilizatori. Indicatorul pentru utilizatori copii până la 16 ani a scăzut cu 3 mii de utilizatori în mediu urban și cu 9 mii de utilizatori în mediul rural.

Tabelul nr.3 Indicatori ai numărului de utilizatori/ spectatori în dinamică pe medii

Instituția culturală	Tipul de utilizatori / spectatori (mii)	Anul 2017		Anul 2018		Anul 2019		Variabile + -	
		urban	rural	urban	rural	urban	rural	urban	rural
Biblioteci Publice Teritoriale	Utilizatori total	346	464	339	457	348	437	+2	-27
	Copii până la 16 ani	136	220	131	220	133	211	-3	-9
Case de cultură	Spectatori/ total	260	532	231	516	209	404	-54	-128
	Copii până la 18 ani	105	152	93	146	90	130	-15	-22

La CC numărul de spectatori din mediul urban s-a micșorat cu 54 de mii, iar în cel rural cu 128 de mii. Spectatori copii până la 18 ani sunt în descreștere cu 15 mii de spectatori în mediul urban și cu 22 mii de spectatori în mediul rural.

Din datele statistice se constată că numărul utilizatorilor/ spectatorilor este într-o continuă scădere atât la BPT, cât și la CC, cauzele pot fi multiple: exodul populației Republicii Moldova, urbanizarea (populația rurală se stabilește la oraș pentru condiții mai bune de viață, studii, dezvoltare profesională), astfel indicatorii statistici în mediul rural scad mai mult decât cei din mediul urban. Alte motive pot fi: puține servicii de bună calitate, finanțare insuficientă, lipsă de personal calificat pentru o funcționare mai avantajoasă a instituțiilor de cultură.

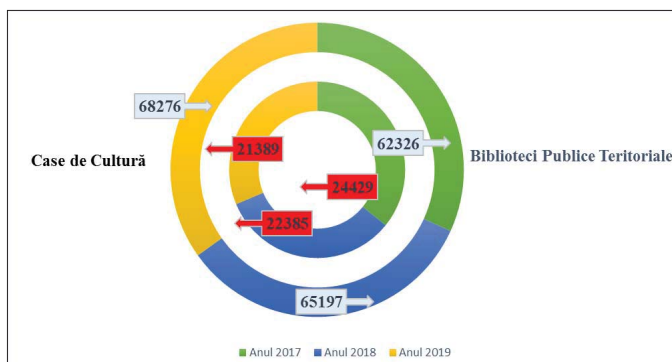
Pentru a dezvolta o comunicare eficientă cu utilizatorii/ spectatorii, a-i implica în activitățile BPT și CC, sunt necesare nu doar datele statistice, dar și sondajele, investigațiile pentru a identifica necesitățile,

care, ulterior, vor fi catalizatori de îmbunătățire a serviciilor oferite utilizatorilor/ spectatorilor, dar de optimizare a numărului de persoane care merg la o instituție de cultură.

Necesitățile unei comunități trebuie să se reflecte în activitatea instituțiilor de cultură, care sunt mereu promotori ai educației, culturii și ai dezvoltării pentru fiecare membru din localitatea servită. Serviciile de calitate deschid oportunități și scot în vizor utilitatea muncii bibliotecarilor și a specialiștilor din domeniul culturii. Este evident că BPT și CC au activități diferite, însă au un scop comun: să presteze servicii cu impact pozitiv pentru comunitate. Din multitudinea de servicii pe care le oferă, activitățile culturale, educaționale și științifice sunt prezente atât la BPT, cât și la CC, având tangențe comune.

Din perspectiva unei imagini de ansamblu, vom analiza indicatorii statistici ai activității culturale, educaționale și științifice.

Diagrama nr.2 Indicatorii statistici ai numărului de activități culturale, educaționale și științifice

Numărul activităților culturale, educaționale și științifice ale BPT sunt într-o creștere continuă, astfel, din anul 2017 până în anul 2019, numărul activităților culturale, educaționale și științifice s-a majorat cu 5950 de activități. Este un salt calitativ care indică faptul că bibliotecile pot fi un centru comunitar de cultură și dezvoltare pentru populația Republicii Moldova. Activitățile CC din anul 2019 în comparație cu anul 2017 sunt în scădere cu 3040 de activități. Dacă vom analiza numărul de activități culturale, educaționale și științifice ale CC, raportate la numă-

rul activităților culturale, educaționale și științifice ale BPT, vom observa că CC realizează aproximativ 30% de activități culturale, educaționale și științifice din numărul total al activităților realizate de BPT.

Analiza indicatorilor numărului de activități culturale, educaționale și științifice pe medii ne demonstrează că activitățile nu sunt realizate proporțional: în mediul urban sunt mai multe activități decât în mediul rural. Ca reper, putem observa că în anul 2019 pentru o instituție a BPT urbană revin 156 de activități, iar pentru una rurală numai 37 de activități. La CC pentru o instituție urbană revin 31 de activități și pentru o instituție rurală 17 activități. Din cele expuse, rezultă că cele mai multe activități culturale, educaționale și științifice sunt la BPT din mediul urban și cele mai puține la CC din mediul rural.

Tabelul nr.4. Indicatori ai numărului de activități culturale, educaționale și științifice pe medii

Instituția culturală	Anul 2017		Anul 2018		Anul 2019		Variabile + -	
	urban	rural	urban	rural	urban	rural	urban	rural
Biblioteci Publice Teritoriale	22477	39849	22218	42979	24499	43777	+2022	+3928
Case de cultură	2903	21526	2511	19874	2518	18871	-385	-2655

Concluzii:

Noile tendințe ale dezvoltării sociale se pot realiza numai prin intermediul culturii. Este important să sporim forța creatoare, să dezvoltăm, să diversificăm și eficientizăm servicii, să implementăm servicii noi cu aplicarea tehnologiilor informaționale, să instruiem comunitatea pentru a se adapta la complexitatea și provocările actuale.

Astăzi, comunitatea are o implicare relativ modestă în activitățile culturale și acest lucru se datorează faptului că:

- statutul social scăzut al instituțiilor de cultură creează imaginea unor instituții nefuncționale;
- fenomenul reducerii instituțiilor de cultură scade din oportunitățile comunității la serviciile de interes pentru mediul local;
- populația rurală este mai dezavantajată față de cea urbană și aceasta se datorează infrastructurii și constrângerilor financiare, a diferenței

nivelului de cunoștințe, lipsa și utilizarea tehnologiilor informaționale, a urbanizării populației;

- activitățile desfășurate (în unele instituții) sunt destul de discrete și cu proiecte prea puține;

- este scăzut nivelul profesional al angajaților, dar și remunerarea lor în funcție de rezultatele obținute.

Propuneri:

Imaginea unei societăți o formează instituțiile de cultură, reprezentate în marea majoritate de BPT și CC, ele fiind componentele culturii, dar și factori ai dezvoltării sociale și comunitare, ai calității vieții în contextul dezvoltării unei societăți durabile.

Pentru consolidarea și extinderea activității BPT și a CC e necesar de:

- a dezvolta și a actualiza, a diversifica activitățile culturale prin manifestări culturale, prin ajustarea serviciilor la necesitățile comunității pentru a spori prestigiul și notorietatea instituțiilor de cultură;

- a comunica în spațiul public evenimentele și serviciile oferite de instituțiile culturale;

- a crește vizibilitatea instituțiilor culturale prin acțiuni și programe culturale;

- a realiza studii de impact al rolului BPT și al CC în comunitate pentru a identifica necesitățile utilizatorilor/ spectatorilor și îmbunătățirea cu activități și servicii moderne;

- a crește nivelul de instruire atât al personalului de specialitate, cât și al utilizatorilor;

- a identifica resurse financiare pentru a asigura desfășurarea activităților culturale și pentru dotarea instituțiilor cu tehnologii informaționale;

- a implica oamenii de artă, învățământ, cultură în activitățile instituțiilor de cultură;

- a promova și a susține politicile și obiectivele strategice ale instituțiilor de cultură de către APL, instituțiile de finanțare a BPT și a CC, factorii de decizie, parteneri, mass-media.

Toate acestea pot influența percepția publică și interesul comunității pentru instituțiile de cultură, dar și să realizeze schimbări calitative, contribuind la activitatea lor de mai departe.

Importantă este dorința de a schimba lucrurile spre bine, a cauta soluții pentru a amplifica rolul culturii în societate.

Referințe bibliografice:

1. Anuarul statistic al Republicii Moldova. Ediția 2019. Biroul Național de Statistică 2019[online]. [citată 17.05.2020]. Disponibil:https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Anuar_Statistic/2019/Anuarul_statistic_2019.pdf
2. Banca de date „StatBank” [online]. [citată 18.05.2020]. . Disponibil:<http://statbank.statistica.md/pxweb/>.
3. Date statistice comparative privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anii 2017-2019 [online]. [citată 16.05.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Date%20statistice%20comparative%20privind%20activitatea%20Sistemului%20Na%C8%9Bional%20de%20Biblioteci%20%C3%AEn%20anii%202017-2019.pdf>
4. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2017 [online]. [citată 19.05.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
5. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2018 [online]. [citată 19.05.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
6. Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2019 [online]. [citată 19.05.2020]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
7. Raport statistic centralizator privind activitatea Caselor de Cultură și a Formației Artistice în anul 2017 Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2018. 7 p. [Manuscris]. [citată 25.05.2020].
8. Raport statistic centralizator privind activitatea Caselor de Cultură și a Formației Artistice în anul 2018 Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2019. 7 p. [Manuscris]. [citată 25.05.2020].
9. Raport statistic centralizator privind activitatea Caselor de Cultură și a Formației Artistice în anul 2019 Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2020. 7 p. [Manuscris]. [citată 25.05.2020].
10. REABCINSCHII, Veaceslav. GONCEAR, Stanislav. Managementul casei de cultură: scurt ghid. Chișinău 2018, pp.6-42. ISBN 978-9975-3274-0-4. [citată 19.05.2020].
11. Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova: studiu statistic 2017-2018. Alcătuitori: Valentina Popa, Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric, Ludmila Corghenci, Margareta Cebotari, Lilia Povestca. Chișinău: BNRM, 2019, pp. 7-49. ISBN 978-9975-3361-6-1. [citată 15.05.2020]
12. SM ISO 11620:2016 Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci. Adoptat la 22.11.2016. Chișinău: ISM, 2016. 79 p.: tab. Manuscris. [citată 12.05.2020]
13. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor” [citată 14.05.2020] Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf> [citată 15.05.2020].
14. SM ISO 16439:2018. Informare și documentare. Metode și proceduri de evaluare a impactului bibliotecilor. Adoptat 31-07-2018. Chișinău: ISM, 2018. 70 p.: tab. Manuscris.
15. Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă. SM ISO 2789: 2015 Adoptat la 26.01.2015. Chișinău: ISM, 2015. 75 p.: tab. Manuscris. [citată 15.05.2020].

**INDICATORI STATISTICI ȘI DE PERFORMANȚĂ
(RELAȚIONALI) AI SISTEMULUI NAȚIONAL DE
BIBLIOTECI ÎN ANII 2017-2019**

TABELUL nr.1. SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

	Bibliotecă	Număr de biblioteci	Colecții (unități materiale)	Număr de utilizatori activi	Numărul total împrumut	Număr total de intrări	Personal bibliotecă	Număr de documente per utilizator	Împrumut per utilizator
I.	Biblioteci naționale	2	2804829	17843	557758	194145	224	157	31
	Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1	2555846	5216	169845	80906	177	490	33
	Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1	248983	12627	387913	113239	47	20	31
II.	Biblioteci publice teritoriale	1324	13035500	767416	11148580	7009556	2085	17	15
	Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	154	4617229	330594	4744087	2677302	892	14	14
	Biblioteci publice comunale, sătești	1170	8418271	436822	6404493	4332254	1193	19	15
III.	Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	1317	26878809	470551	10631555	6021800	1678	57	23
	Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	24	7192921	71751	2133740	1150783	316	100	30
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegi și Centre de excelență)								
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	41	1379362	33249	1182539	611613	73	41	36
	Biblioteci din instituțiile de învățământ general	42	662910	14699	135284	97098	45	45	9
IV.	Biblioteci specializate	31	15722744	350852	7179992	4162306	1244	50	20
	Biblioteci tehnice din unitățile economice	11	13816223	4339	552717	19112	39	3184	127
	Biblioteci medicale	10	132028	7178	59053	21955	9	18	8
	Biblioteci agricole	7	194062	312	8124	3590	6	622	26
	Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	1	1408398	1377	60356	19224	52	1023	44
	Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI) Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	1	90622	866	1288	1115	1	105	1
	TOTAL 2019	2674	58441882	1271034	23039461	13294486	4098	46	18
	TOTAL 2018	2690	86772325	1271034	23039461	13294486	4098	68	18
	TOTAL 2017	2704	87711317	1323544	25455976	15357634	4222	66	19
	Variație (+,-)	30-	29269435-	52510-	2416515-	2063148-	124-	20-	1-

TABELUL nr.2. COLECTȘI ȘI TIPURI DE DOCUMENTE

Biblioteci	Cărți, total	Publicații seriale (reviste, ziare)	Documente de muzică tipărită	Manuscrise	Documente audiovizuale	Documente electronice (CD, DVD)	Documente grafice	Brevete	Alte documente
I. Biblioteci naționale	1954861	464755	63741	5736	29996	6740	141048	0	137952
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1742409	437560	63741	5736	26343	5041	140259	0	134757
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	212452	27195	0	0	3653	1699	789	0	3195
II. Biblioteci publice teritoriale	12555776	386627	39273	20	29298	18069	2110	12	4315
Biblioteci publice municipale, rationale, orășenești	4291150	236405	38314	9	28651	17148	1568	12	3972
Biblioteci publice comunale, sătești	8264626	150222	959	11	647	921	542	0	343
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	24969880	1219950	264646	195612	16764	17114	43078	523	151602
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	5590920	1143914	143646	195023	13041	15806	6407	35	84129
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	1277739	20908	79441	570	118	72	168	68	278
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	654968	7412	0	17	77	129	307	0	0
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	17446253	47356	41559	2	3528	1107	36196	0	67195
IV. Biblioteci specializate	1283356	932468	0	3334	55612	24090	1	12480417	943466
Biblioteci tehnice din unitățile economice	335238	135051	0	0	0	344	1	12469545	876044
Biblioteci medicale	112290	18469	0	0	0	510	0	0	759
Biblioteci agricole	137643	55976	0	192	0	7	0	26	218
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	682149	674632	0	3142	0	629	0	0	47846
Biblioteca și Colectia de Arhivă (AGEPI)	8836	48340	0	0	0	22600	0	10846	0
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației	7200	0	0	0	0	0	0	0	18599
TOTAL 2019	40763873	3083440	367660	204702	131670	66013	186237	12480952	1237335
TOTAL 2018	4188378	552751	134257	27165944	177129	12480124	1274318	12480124	1274318
TOTAL 2017	43169389	3086844	324699	116200	135061	27096774	177204	12479004	1210284
Variante (+,-)	2405516,-	83404,-	42961+	88502+	3391,-		9033+	1948+	1116051+

TABELUL nr.3. DEZVOLTAREA COLECȚIILOR DE BIBLIOTECĂ

	Biblioteci	Total colecții	din care în limba de stat		Achiziții (unități materiale)	Eliminări (unități materiale)	Numărul de documente din colecția bibliotecii per utilizatori activi	
			unități materiale	%			2019	
I.	Biblioteci naționale	2804829	527901	18,8	21878	50011	157	
	Biblioteca Națională a Republicii Moldova	2555846	379988	14,9	15845	47593	490	
	Biblioteca Națională pentru Copiii „Ion Creangă”	248983	147913	59,4	6033	2418	20	
II.	Biblioteci publice teritoriale	13035500	7419860	56,9	177563	324539	17	
	Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	4617229	2173162	47,1	80675	121755	14	
	Biblioteci publice comunale, sătești	8418271	5246698	62,3	96888	202784	19	
III.	Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	26878809	15249233	56,7	455938	787407	57	
	Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	7192921	2323342	32,3	44694	148808	100	
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	1379362	672469	48,8	9459	42913	41	
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	662910	386554	58,3	8287	10796	45	
	Biblioteci din instituțiile de învățământ general	17643616	11866868	67,3	393498	584890	50	
VI.	Biblioteci specializate	15722744	395490	2,5	56273	16093	1033	
	Biblioteci tehnice din unitățile economice	13816223	103617	0,7	3760	2005	3184	
	Biblioteci medicale	132028	47836	36,2	2781	282	18	
	Biblioteci agricole	194062	14005	7,2	868	5571	622	
	Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	1408398	230032	16,3	47047	8173	1023	
	Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	90622	0	0,0	1115	0	105	
	Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației	81411	0	0,0	702	62	71	
	TOTAL 2019	58441882	23592484	40,4	711652	1178050	46	
	TOTAL 2018	86772325	22151025	25,5	914260	1647289	67	
	TOTAL 2017	87711317	24153933	27,5	1397627	1844162	66	
	Variație (+,-)	29269435-	561449-	12,9+	685975-	1006112	20-	

TABELUL nr.4. UTILIZAREA COLECȚIILOR DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Numărul de intrări		Total	Împrumuturi		Rata de circulație	Indicele mediu de lectură	Nr. de documente furnizate printr-un mediu on-line (de ex., e-mail)
	Total	din care copii până la 16 ani		Total	inclusiv în limba de stat			
I. Biblioteci naționale	194145	94432	557758	413586	74,2	0,2	30	141
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	80906	1002	169845	195792	115,3	0,1	28	141
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	113239	93430	387913	217794	56,1	1,7	31	0
II. Biblioteci publice teritoriale	7009556	4175946	11148580	7844563	70,4	0,9	14	10064
Biblioteci publice municipale, raionale, orășenești	2677302	1325241	4744087	2861444	60,3	1,0	15	4955
Biblioteci publice comunale, sătești	4322254	2850705	6404493	4983119	77,8	0,8	14	5109
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	6021800	3507189	10631555	8549947	80,4	0,4	22	24381
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	1150783	166	2133740	1519314	71,2	0,3	30	21223
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	611613	4941	1182539	895251	75,7	0,7	36	3150
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	97098	5517	135284	120025	88,7	0,2	10	0
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	4162306	3496565	7179992	6015357	83,8	0,4	20	8
IV. Biblioteci specializate	68985	11	701568	109523	15,6	0,0	40	2802
Biblioteci tehnice din unitățile economice	19112	0	552717	48329	8,7	0,0	105	1509
Biblioteci medicale	21955	0	59053	28534	48,3	0,3	8	4708
Biblioteci agricole	3590	0	8124	4301	52,9	0,0	25	195
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institutul a Academiei de Științe a RM)	19224	0	60356	27373	45,4	0,0	41	3
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	1115	0	1288	4197	325,9	0,0	1	0
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	3989	0	20030	986	4,9	0,3	16	0
TOTAL 2019	13294486	7777578	23039461	16917619	73,4	0,4	18	37388
TOTAL 2018	13838853	7988293	24180162	17022377	70,4	0,3	19	90581
TOTAL 2017	15357634	8051763	25455976	18304223	71,9	0,6	19	34110
	2063148-	274185-	2416515-	1386604	1,5+	0,2-	1-	3278+

TABELUL nr. 5. SERVICII DE BIBLIOTECĂ ȘI UTILIZAREA LOR

Biblioteci	Numărul de utilizatori activi		Repartizarea utilizatorilor după sexe				Numărul de vizite virtuale			
	total	din care copii până la 16 ani	femei		bărbați		vizitatori pe website-ul bibliotecii	vizite virtuale pe website-ul bibliotecii	vizitatori pe website-ul bibliotecii	vizite virtuale pe blogul/blogurile bibliotecii
I. Biblioteci naționale	17843	10496	10251	7592	204338	276517	48024	77438	48024	77438
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	5216	512	3306	1910	195792	261495	48024	77438	48024	77438
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	12627	9984	6945	5682	8546	15022	0	0	0	0
II. Biblioteci publice teritoriale	767416	333299	459699	307717	57922	182063	506302	762334	506302	762334
Biblioteci publice municipale, raionale, orășenești	330594	122612	201628	128966	57922	181446	494234	735340	494234	735340
Biblioteci publice comunale, sătești	436822	210687	238071	178751	0	617	12068	26994	0	0
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	470551	165400	224813	312213	153543	1341242	0	0	0	0
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	71751	166	19908	11803	153543	1341242	0	0	0	0
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	33249	2778	10182	10618	0	0	0	0	0	0
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	14699	1268	5059	9640	0	0	0	0	0	0
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	350852	161188	189664	280152	0	0	0	0	0	0
IV. Biblioteci specializate	15224	11	2880	2468	16270	1792	0	0	0	0
Biblioteci tehnice din unitățile economice	4339	11	1715	1104	11770	1284	0	0	0	0
Biblioteci medicale	7178	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biblioteci agricole	312	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	1377	0	745	632	4500	508	0	0	0	0
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	866	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	1152	0	420	732	0	0	0	0	0	0
TOTAL 2019	1271034	509206	697643	629990	432073	1801614	554326	839772	554326	839772
TOTAL 2018	1286342	638564	729503	542246	313886	1018115	53559	89434	53559	89434
TOTAL 2017	1323544	648443	694448	506077	357206	1981570	683388	1263179	683388	1263179
Variație (+,-)	52510-	139237-	3195+	123913+	74867+	79956-	129062-	423407-	129062-	423407-

TABELUL nr. 6. UTILIZAREA BIBLIOTECII. FACILITĂȚI

	Biblioteci	Nr. de biblioteci care dețin computere	Nr. de biblioteci care sunt conectate la Internet	Nr. total de calculatoare	din care conectate la Internet	Nr. de imprimante disponibile pentru acces public	Nr. de scanere disponibile pentru acces public	Nr. de fotocopiere disponibile pentru acces public	Nr. de imprimante multifuncționale (printer/ scanner/ copiator)	disponibile pentru acces public	Nr. dispozitivelor de citire a cărților electronice (eBook reader) disponibile pentru acces public	Nr. de tablete PC
I.	Biblioteci naționale	2	2	62	257	2	2	1	7	2	2	16
	Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1	1	62	195	0	0	1	5	0	0	0
	Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1	1	62	62	2	2	0	2	2	2	16
II.	Biblioteci publice teritoriale	1102	1091	4828	4828	131	22	26	1128	16	16	705
	Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	133	131	1295	1295	38	9	10	141	14	14	300
	Biblioteci publice comunale, sătești	969	960	3533	3533	93	13	16	987	2	2	405
III.	Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	661	482	0	1915	154	33	50	113	9	9	52
	Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	24	24	793	793	29	12	8	16	2	2	7
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	35	30	0	165	9	1	5	11	0	0	1
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	33	26	0	140	4	0	1	7	0	0	0
	Biblioteci din instituțiile de învățământ general	569	402	817	817	112	20	36	79	7	7	44
IV.	Biblioteci specializate	46	46	0	144	12	5	6	9	2	2	1
	Biblioteci tehnice din unitățile economice	30	30	30	30	5	2	3	2	0	0	0
	Biblioteci medicale	7	7	14	14	4	1	0	1	2	2	1
	Biblioteci agricole	1	1	1	1	2	2	1	4	0	0	0
	Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	6	6	84	84	2	2	1	4	0	0	0
	Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	1	1	6	6	0	0	0	2	0	0	0
	Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	1	1	9	9	1	0	0	0	0	0	0
	TOTAL 2019	1811	1621	7144	6522	299	62	83	1257	29	29	774
	TOTAL 2018	1774	1566	7061	6570	317	79	83	1226	21	21	904
	TOTAL 2017	1706	1539	6784	6295	329	75	84	1205	31	31	530
	Variație (+/-)	105+	82+	360+	227+	30-	13-	1-	52+	2-	2-	244+

TABELUL nr. 7 UTILIZAREA BIBLIOTECII. SERVICII

Bibliotecă	Existența catalogului electronic cu acces on-line	Existența catalogului electronic cu acces local	Existența website-ului bibliotecii	Numărul de biblioteci ale bibliotecii	Numărul de activități (culturale, total	Numărul de servicii moderne prestate pe parcursul anului de participanți la servicii moderne de bibliotecă	Instruirea utilizatorului				
							Număr total de ore de instruire nonformală	Număr total de participanți la ore de instruire	Număr total de ore de instruire nonformală	Număr total de participanți la ore de instruire formală	
I. Biblioteci naționale	2	1	2	13	1774	283	14034	1375	17470	0	0
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1	0	1	13	276	142	7360	1038	4328	0	0
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1	1	1	0	1498	141	6674	337	13142	0	0
II. Biblioteci publice teritoriale	1	10	8	91	66502	25645	277113	95874	143259	0	0
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	1	9	8	64	22725	7876	104281	23040	55847	0	0
Biblioteci publice comunale, sătești	0	1	0	27	43777	17769	172832	72834	87412	0	0
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	14	14	17	8	26827	17110	368	21713	102983	760	5656
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	13	11	16	8	2929	2500	113	11892	13514	496	3813
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	1	2	1	0	1558	1119	28	654	4905	54	563
Bibliotecă din instituție de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	0	0	0	0	808	443	6	85	3370	55	585
Bibliotecă din instituție de învățământ general	0	1	0	1	21532	13048	221	9082	81194	155	695
IV. Biblioteci specializate	2	4	2	2	692	486	7	1531	436	26	140
Bibliotecă tehnică din unitățile economice	1	1	1	1	182	141	2	59	120	0	0
Bibliotecă medicale	0	0	0	0	146	103	0	0	86	0	0
Bibliotecă agricole	0	0	0	0	20	15	0	0	0	0	0
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	1	1	1	1	183	170	3	1444	230	26	140
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI) Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	0	1	0	0	32	27	0	0	0	0	0
TOTAL 2019	19	29	29	115	95795	43524	4752	314391	264148	786	5796
TOTAL 2018	19	34	30	115	95795	43524	4752	314391	280769	0	0
TOTAL 2017	19	26	28	122	90755	44514	4891	191059	81423	245721	0
Variație (+/-)	0	3+	1+	7-	45040+	990-	139-	123332+	18427+	786+	5796+

TABELUL nr. 8 PERSONALUL DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Personal profesional de bibliotecă și personal specializat calificat					Volumul muncii pentru un bibliotecar (echivalent normă)			
	total	în echivalent norme întregi	Informaționi (ingineri, programatori, administratori de rețea)	cu studii superioare		total	utilizatori (persoane)	împrumut (mil. u.m.)	intrări (mil. u.m.)
				total	inclusiv personal profesional				
			total	inclusiv personal profesional	total	total	total	total	
I. Biblioteci naționale	224	194,00	11	193	83	31	92	2,9	1,0
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	177	151,00	7	157	70	20	2	35	1,1
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	47	43,00	4	36	13	11	1	293	9,0
II. Biblioteci publice teritoriale	2085	1937,25	27	1051	429	476	396	5,8	3,6
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	892	887,00	22	660	267	232	118	373	5,3
Biblioteci publice comunale, sătești	1193	1050,25	5	391	162	802	358	416	6,1
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	1678	1169,00	23	1154	408	524	186	403	9,1
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	316	296,00	10	298	183	18	5	242	7,2
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	73	68,50	9	54	36	19	10	485	17,3
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	45	30,00	1	31	8	14	6	490	4,5
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	1244	774,50	3	771	181	473	165	453	9,3
IV. Biblioteci specializate	111	91,00	8	101	98	10	7	167	7,7
Biblioteci tehnice din unitățile economice	39	30,00	0	38	38	1	1	145	18,4
Biblioteci medicale	9	7,25	0	6	5	3	1	990	8,1
Biblioteci agricole	6	4,25	0	5	4	1	0	73	1,9
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	52	44,50	7	50	50	2	2	31	1,4
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	1	1,00	0	1	0	0	0	866	1,3
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	4	4,00	1	1	1	3	3	288	5,0
TOTAL 2019	4098	3391,25	69	2499	1018	1599	672	375	6,8
TOTAL 2018	4167	3546,25	58	2515	1041	1660	674	363	6,8
TOTAL 2017	4222	3574,00	68	2531	1021	1752	729	370	7,1
Variație (+,-)	124-	182,75-	1+	32-	3-	153-	57-	5+	0,3-

TABELUL nr. 9 INSTRUIREA PERSONALULUI DE BIBLIOTECĂ

	Participarea personalului de specialitate din bibliotecă la activități de educație formală (cursuri de inițiere sau tematice, programe de recalificare)		Participarea personalului de specialitate din bibliotecă la activități de educație non-formală, organizate de organizații de bibliotecă		Participarea personalului de specialitate din bibliotecă la activități de educație non-formală, organizate de alte biblioteci, centre de formare, instituții		Personal care deține categorii de calificare			
	număr total de ore ecadence de instruire	număr de participanți (personal al bibliotecii)	număr total de ore ecadence de instruire	angajați ai bibliotecii	număr total de ore ecadence de instruire	participanți (personal al bibliotecii)	total	din care: categoria I	din care: categoria II	din care: categoria I
I.	3780	48	4444	301	664	26	105	22	45	38
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1800	24	3336	89	344	8	85	18	33	34
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1980	24	1108	212	320	18	20	4	12	4
II.	28283	263	18745	598	84403	1667	1005	68	397	540
Biblioteci publice teritoriale	17990	127	18376	582	21859	544	511	64	230	217
Biblioteci publice comunale, satești	10293	136	369	16	62544	1123	404	4	167	323
III.	30782	238	5542	649	24371	1239	597	243	295	59
Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	19888	103	2783	285	4418	200	218	52	125	41
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	1255	14	87	14	797	36	31	1	18	12
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și	564	4	0	0	234	20	6	0	2	4
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli)	9075	117	2672	350	18922	983	342	190	150	2
IV.	190	10	1119	178	372	50	37	11	23	3
Biblioteci specializate	40	6	16	35	88	11	16	1	14	1
Biblioteci tehnice din unitățile economice	0	0	0	0	40	7	2	1	1	0
Biblioteci medicale	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Biblioteci agricole	150	4	1097	48	244	34	18	9	8	1
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	0	0	6	95	0	0	0	0	0	0
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAL 2019	63035	559	29850	1726	109810	2982	1744	344	760	640
TOTAL 2018	20200	299	27152	4001	138898	2777	1815	157	697	961
TOTAL 2017	23701	253	30762	1589	171652	2952	1875	393	744	738
Variație (+,-)	39334+	306+	912-	137+	61842-	30+	131-	49-	16+	98-

Bun de tipar: 13.11.2020

Apărut: 2020

Coli de tipar: 5.62

Tiraj: 50 ex.

Tiparul sub comanda nr. 13
executat la Centrul editorial-poligrafic, BNRM
str. 31 August 1989 nr. 78 A,
Chișinău